

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiunea în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukes Nachf.,
Nux. Angenfeld & Emeric Le-
ner., Heinrich Schalek & Op-
pelik Nachf., Anton Oppelk.
In Budapesta la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iulin
Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe o coloană 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicări mai dese după tariful
și învoială. — **RECLAME** pe
pagina 3-a o serie 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminică 12.)

„GAZETA“ iese în de-care și
Abonamente pentru Austro-Ungari:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franco, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumă la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30, otăgiu
I.: Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dâsul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 62.—Anul LXVIII.

Brașov, Vineri 18 (31) Martie.

1905.

O convorbire cu regele Carol.

De curând Regele Carol al Ro-
mâniei a primit în audiență pe doi
diaristi vienesi, cari au publicat în
„Wiener Tagblatt“ și în „Zeitschrift
für Staats- und Volkswirtschaft“
ceea-ce li-a spus Regele cu privire
la unele întrebări importante în si-
tuațiunea de față.

Fiind această convorbire de o
deosebită însemnătate atât pentru
cuprinsul ei, cât mai ales pentru că
redă vederile înțeleptului Suveran
al României, îi dăm loc aici, siguri
fiind, că va interesa mult pe cetitorii
noștri.

Mai întâi Regele Carol a vor-
bit despre situațiunea în Balcani și în
Macedonia. Regele crede tare, că se
va pute păstra pacea în Balcani.
Recunoșce că sunt mari greutățile
în Macedonia, dăr sperază că nu vor
fi tulburări în anul acesta, cu toate
mișcărilor de trupe. Speranța și-o
întemeiază pe înțelepciunea prințului
Ferdinand al Bulgariei, care e pre-
vedător și va să se ferescă Bulgaria
de a fi tirată în război. Pote că și
în anul viitor se vor pute înlătura
complicațiunile.

România — dice Regele Carol
— are interes foarte mare, ca să nu
fie război. Ea urmărește cu cel mai
mare interes silințele ce și-le dau
Puterile europene de a ajunge la
îmbunătățirea situațiunei populați-
unei din provinciile europene ale Tur-
ciei, pentru-că este o numărătoasă po-
porațiune românească acolo, care e
devotată Sultanului, ține însă și la
limba, religiunea și naționalitatea ei.
Sultanul o știe și a făcut înlesniri
Românilor. Toți reprezentanții pu-
terilor mari au sprijinit la Constan-
tinopole cererile populațiunei româ-
nesci.

Trecând la starea de lucruri din
Austro-Ungaria, Regele a vorbit cu
deosebit respect și cu multă simpa-
tie de Impăratul Francisc Iosif. Re-
gele cunoșce în toate amănuntele sale

acea situațiune și urmărește cu o
deosebită atențiune fie-care fașă a
negocierilor ce sunt în curs. M. Sa
speră, că se va găsi mijlocul de a
aplana greutățile.

Venind vorba apoi despre cele
ce se petrec pe câmpul de război
în Asia, Regele a spus, că *strategia
Rușilor în Manciuria* diferă puțin de
strategia lor din 1877. Kuropatkin
e un strateg de defensivă. În răz-
boi însă este adesea mai puțin
grav de a fi respins în ofensivă, de
cât în defensivă. Maj. Sa a prevă-
dăut cu opt zile înainte, că nu se
pute ca Rușii să nu fie bătuti la
Mukden, după dispozițiunea arma-
telor ce observa pe o hartă de di-
mensiuni foarte mari.

Pare că statul major rusesc nu
era bine informat de mișcarea ofen-
sivă a Japonasilor, căci mai mulți
atașati militari străini au întrebat,
decă pot să plece în concediu și
li-s'a răspuns, că pot să facă acesta
fără grije, deore-ce nu se vor da lupte
însemnate, decât peste câte-va săp-
tămâni. Evenimentele au luat însă
o altă întorsătură; după cifrele de
efectiv ce s'au dat, se vede, că tre-
buie să se scadă din trupele rusești
un procent însemnat de absenți și
că efectivele reale nu sunt așa de
mari ca cele nominale. Decă se ob-
serva în armata rusească o deosebită
tață de ce a fost înainte, este că
înainte făcea mult mai puține șan-
țuri decât trebuia, pe când acum
face prea multe, așa încât iese foarte
greu din șanțurile ei. Regele Carol
a recunoscut cu laude mari vitejia
Rușilor.

Regele a vorbit cu multă emo-
țiune de grăua încercare ce a suferit
anul trecut *România* din cauza
secetei. Tera a fost în stare să învingă
criza, care a fost una din cele mai
grele. Tărani sunt lipsiți nu numai
de sămânță, ci și de hrană. Statul
li-a dat-o, sute de mii de esistențe
au fost întreținute de stat, România
e din punctul acesta de vedere în

fruntea tuturor statelor. Economia
de care s'a călăuzit guvernul în
urma crizei din 1899 a dat rezultate
bune și a permis de a scăpa țera
de o mare primejdie. Băncile popu-
lare pe cari le a propagat el, au fă-
cut servicii bune, ele sunt acum în
număr de 800 și ele au făcut im-
părțirea hranei, care tot prin ele se
va plăti. Decă vin recolte bune, a-
vansurile vor fi achitate în trei ani.

Tera e foarte bogată, pământul
dă une-orî recolte duble de cele nor-
male, séu și mai mari. Pe unele
moșii se face agricultură intensivă.
Anul trecut nici irigațiunile n'ar fi
fost posibile țerei, pentru-că isvórele
secase. Regele a adaus apoi că in-
dustria petrolului care se dezvoltă
din ce în ce, dă României mijlocul
de a acoperi cel puțin în parte pa-
guba cauzată de recolta rea.

Se studiază cestiunea *magaziilor
de rezervă*, în care s'ar păstra în co-
munele rurale o parte din porumbul
produs, care va servi pentru vreme
de nevoie. Sistemul nu este încă ales,
dăr principiul se va aplica.

Regele Carol a declarat în fine
că îl interesază mult încercările de
a înființa o *alianță economică între sta-
tele din Europa centrală*. Regele e în
corespondență în privința aceasta cu
profesorul Dr. Julius Wolf și a aflat
cu multă plăcere, că s'a înființat în
Viena o secțiune a Asociațiunei eco-
nomice pentru Europa centrală, are
multă simpatie pentru această asocia-
țiune. Pe cât timp lozinca este în
America: „America a Americanilor“,
ea trebuie să fie în Europa: „Europa
a Europeanilor“.

Revistă politică.

Brașov, 17 (30) Martie.

De când Majestatea Sa monar-
chut petrece în palatul regal din
Buda, aprópe dîlnic a acordat au-
diențe în *afacerea crizei ungare*. Tóte

încercările însă de a se afla o mo-
dalitate de rezolvare a crizei n'au
avut pană acum nici un succes și
s'au zădărnicit în urma atitudinii ce
o observă de o parte corónă, de
altă parte opoziția aliată, în cestiu-
nea militară.

Acum în urmă Majestatea Sa a
chemat la Budapesta și pe amba-
sadorul austro-ungar din Berlin Szö-
gyeny-Marich, ca să-i asculte păre-
rile în afacerea încurcată a crizei.
Acestui eveniment i-s'a dat de la
început o mare însemnătate politică
căci se dicea, că ambasadorul a fost
chemat, ca să dea informațiunii co-
rónei asupra părerilor ce domnesc
în străinătate cu privire la cestiu-
nea limbei în armată și cu privire
la urmările ce le-ar avé o eventuală
introducere a teritoriului vamal in-
dependent ungar. Szögyeny-Marich
a fost primit de patru orî în audi-
ență la palatul din Buda. Ultima
audiență privată a avut-o în decur-
sul zilei de erî, Miercuri.

După audiența acesta însuși
Szögyeny a declarat diaristilor, cari
il așteptau, că nu s'a întemplat ni-
mic nou, și că *situația a rămas ne-
schimbată*.

Despre Szögyeny-Marich se mai
afirmă, că a fost chemat la Buda-
pesta pentru a i-se da înărcinarea
să formeze un ministeriu și să
Afirmarea acesta a fost și este com-
bătută, însă cu toate acestea se sus-
ține, că chemarea lui n'a avut alt
scop. Se dice, că însuși Tisza ar fi
stăruit mult pe lângă Szögyeny să
primescă o astfel de însărcinare,
spre care scop Tisza a făcut să fie
primiți amândoi de-odată într'o au-
diență, alaltăeri. În audiența acesta
Tisza și-a dat silința a capacita pe
Szögyeny în fața monarhului să
formeze ministeriul de afaceri, dăr
Szögyeny a rămas neclintit pe lângă
hotărîrea sa, de a nu se angaja la
un astfel de rol.

FOILETONUL „GAZETEI TRANSILVANIEI“.

Fulgii de zăpadă.

Mă ținea o dat' bunica pe genunchi lângă ferestră
Și-mi țesea duios povestea: „cu o pasăre măiastră“.
Se jucau afară fulgii și cădeau în jos a lene;
Eu priveam la ei, cu gândul pe la zmei și cosânzene.

Ș'ascultam, c'a mers Ileana cu cosițele de aur
La fântâna cea vrăjită, ș'a fost prins'o un bălaur.
Aș fi plâns, că și bunica fruntea'n mână și-a lăsat-o,
Dar un eraiu frumos și tînăr pe Ileana a scăpat'o.

Mi-a zîmbit apoi bunica și la sin m'a strîns mai tare.
Eu clipim mereu din gene, ea'mi vorbeade-o nuntă mare,
Dar simții că înainte de ce somnul mă furase,
A cădut adînc pe gânduri — de poveste își uitase.

Am deschis spre dânsa ochii și-o ntrebaiu copilăresce,
Că de ce-i acum tristă și povestea n'o sfârșese?
Dar vîdăi c'atunci cu mâna ușurel pe păr m'atinge
Și tăcea, tăcea bunica. se uita afar' cum ninge.

De atunci și până astăzi a mai nins în câte rânduri!
Și eu încă'n vremea asta învățai să cad pe gânduri,
Tot ca ea să-mi razim fruntea, să m'apropii de ferestră.
Ș'am uitat de mult povestea „cu o pasăre măiastră“.

Ear să joca afară fulgii, apoi cad în jos a lene,
Însă gândul nu-mi mai sbóra pe la zmei și cosânzene...

Și ce bine știu acum, când bunica nu mai este,
Că și fulgii de zăpadă spun o tainică poveste.

Un ghiocel.

Pe-o cărare prins'a'n ghiață răsărise un ghiocel,
Alb ca fulgul de zăpadă și frumos și mititel.
Dar fiind deprins cu somnul și căldura de sub glie
Se uita sfios la néua grămădită pe câmpie.

Se ntâmplase, că alături de cărare — avea vecin
Niște scai rămași din tómnă și vre-o căți-va mărăcin.
Ei vîdînd bobocul gingaș, le-a fost tēmă c'o să'nghețe
Și plecându-se spre dânsul, îl muștrară cu blîndețe:

„Ce vrei dragă de eși erna între ghiață și ninsorî?
N'auzi crivățul cum urlă? nu vezi cerul plin de nori,
Cari mereu de peste dealuri alungați de vînt s'adună,
De e ziua fără sóre și e nóptea fără lună?”

„Ce-o să faci de-acum în lume, cât ești tu de mititel?
Cređi, că erna se'nspăimântă de un boboc de ghiocel?
Dormi mai bine acolo'n glie, că'n zadar te scoli de vreme
Și așteptă până vine Mărțișor, ca să te cheme.“

Adormiră apoi vecinii legănați de al sării vînt,
Se culcă și ghiocelul în zăpadă pe pămînt.
Ș'a visat un cer albastru cu luceferi și cu stele
A visat și érbă verde, toporași și viorele.

Somnoros apoi, dar vesel s'a trezit de vreme'n zorî
Ș'a vîdăut că se ridică sus perdelele de nori,

Și acolo peste dealuri înălbite de ninsóre,
De o dat' ca prin minune — se arată mândrul sóre.

Atunci dealurile albe suridînd s'au rumenit
Și câmpia înghețată, ca din vis a tresărit;
Er o rađă aurie tot urma să rătăcescă
Și găsindu-l jos în ghiață a stat mult să-l încăldéscă.

Apoi grabnic după sóre a venit și Mărțișor;
El opritus'a-n câmpie să desghețe un isvor
Și vîdînd că ghiocelul singurel în nea se pierde —
I-aruncă pe ici pe colo câte-un fir de érbă verde.

Și i-a spus să fie vesel și să prindă a 'nflori,
Că el plécă mai departe cu vînt cald de miază-đi
Ca să'mpartă bucurie, la aceia ce suspină, —
Éră lui îi va trimite în amurg o lună plină.

Și s'a dus apoi cu vîntul cătră munții 'nzăpeziți
A pătruns voios în codri înghețați și amorțiți,
Să le ducă și lor muguri și vre-un cântec să-i învețe
Pe copacii frânți de vînturi și plecați de bîtrânețe.

Er când ziua și amurgul să'ntélniră 'n asfințit;
El lăsînd s'adormă codrii, să grăbi spre răsărit
Și chemă de după dealuri luna plină, ca să vie
Să'nvaléscă-n giulgiu de aur ghiocelul din câmpie.

Ea zîbindu-i, peste nópte îl culcă și-l învélî,
Dar de odat cu ziua albă, ea' o cétă de copii
Că au venit ca să se jóce și jucându-se'l aflară;
Și-a fost cel dintăi, ce'n lume a dus vești de primăvară.

Brașov.

Ecaterina Pitîș.

Acum se dice, că s'ar fi iscodit un nou plan. Szögyeny s'ar fi propus coronei a chema din nou pe contele Andrassy, căci fără el și fără majoritatea coalițiunii, crisa nu s'ar pute rezolva. Monarchul n'a luat încă o deciziune asupra acestei propuneri, d'ar nici n'ar fi contrașis. Bate însă la ochi, că după audiența Szögyeny a avut o întâlnire cu Andrassy, ér acesta a conferit cu mai mulți politiciani. S'a ținut apoi un mare sfat alaltă-eri s'era la care au fost de față Szögyeny, Andrassy și Kossuth. După toate acestea și după cuvintele monarchului adresate lui Kossuth alaltăeri cu ocaziunea prânului ce s'a dat la palatul din Buda: „Sper, că vom afla calea de eșire din crisa”, — s'a răspândit în cercurile politice svonul, că Maj. Sa ar face totuși unele concesii în cestiunea militară. Scirea despre aceste concesii o aduce diarul „Extrablatt” din Viena pe baza unei informațiuni ce o primesce din Berlin. Anume, Maj. Sa ar fi invoit să se declare în principiu recunoscerea limbei de comandă maghiară, fără să se stabilizească termenul de timp al introducerii acestei înviri. Mai departe judicatura militară va fi maghiară în partea ungară a armatei; regimentele din Ungaria ar primi stéguri și embleme maghiare; recruții vor depune jurământ în formula ce se obicnuesce la honvedime. ș. a.

Pe lângă aceste concesii se va pute forma un ministeriu de coalițiune, care va primi un pact vamal pe termen de 10 ani și va vota convențiunile comerciale. Un alt diar vienes, de obicei bine informat, „Neue Freie Presse” încă scrie, că Szögyeny-Marich ar stărui pe lângă corónă, ca crisa se se rezolve prin formarea unui cabinet de coalițiune în frunte cu Andrassy.

Se dice, că contele Andrassy va fi primit diarele aceste în audiența Maj. Sa, cu care ocaziune va netui.

Firesce, scirile de felul acesta nu sunt positive, sunt numai combinațiuni, cari însă pot să aibă oarecare temeiu.

Săptămâna trecută s'a sfârșit în camera română dezbaterile asupra proiectului de adresă la mesagiul tronului, primindu-se proiectul prezentat camerei cu majoritate absolută de voturi. Vineri a prezentat comisiunea alésă de cameră acest răspuns Regelui Carol.

În senat s'a sfârșit Marți dezbaterile asupra legii vamale, care lege, cu unele mici schimbări făcute în decursul dezbaterii, a și fost votată

de senat cu unanimitate de voturi. La propunerea ministrului de finanțe Tache Ionescu s'a primit propunerea, ca noua lege vamală să între în vigoare cu 1 Septembrie 1905. Eri s'a început în senat dezbaterile asupra adresei la mesagiul tronului.

După o crisă ce a durat vr'o două săptămâni, s'a format noul ministeriu italian. Au fost numiți: ministru-președinte și de interne De Fortis; ministru de externe Tittoni; ministru de justiție Finocchiaro; finanțe Angelo Majorana; tesaurul public Carcano; rășboi Pedotti; marină Mirabello; instrucție publică Leonardi Bianchi; lucrări publice Carlo Ferraris; agricultură Rava; postă și telegraf Morelli Guaiterotti. Miniștri au depus alaltă-eri jurământul.

Despre rășboiul ruso-japones țin sciri de însemnătate au sosit în diarele din urmă. Se scie numai atât, că armata rusescă își continuă retragerea spre miadă-nopte, având ică-colo ciocniri mai mici cu inamicul, care o urmărește necontenit. Generalul japones Kavamura se apropie cu colóna sa de Kirin, ca să taie retragerea unei părți a armatei rusești, împiedecându-o ast-fel de a-se uni cu armata principală a lui Linevici.

Se telegrafiază din Constantinopol, că mișcarea opoziționistă produsă în districtele de la vest pentru unirea Cretei cu Grecia, face progrese. De Joi, 50 jandarmi sub comanda locotenentului italian de carabinieri Borna, staționază la Therisso. Vineri dimineața nemulțumiții au tras focuri asupra autorităților; doi jandarmi au fost răniți. Agitatorii au primit ajutor de la Kandia, Rethymo și Lassio. O parte din mulțime era armată, ea a ridicat drapelul grecesc. Revoluționarii vor să-și câștige un memoriu puterilor, prin cari espun motivele procederilor și declară, că așteptă în situația actuală hotărîrea puterilor.

Diarul rus „Birsevia Wiedomosti” publică în ultimul său număr un articol, care a făcut mare senzațiune în toate cercurile diplomatice europene. În articol se vorbește despre pericolul unui mare rășboi în Asia. Diarul spune, că rășboiul ruso-japones nu nu este decât prima fasă a rășboiului, ce va izbucni peste câțiva ani în Asia, rășboiul provocat de Anglia, care va fi susținută de Japonia. Cestiunea Afganistanului este cauza actualului rășboi, spune diarul rus,

nu cestiunea Coreei și a Manciuriei. „Birsevia Wiedomosti” atrage apoi atențiunea Germaniei, ale cărei interese, deopotrivă cu acelea ale Rusiei, sunt periclitate în Asia din cauza alianței anglo-japoneze; aduce aminte și Franței, că și d'ensa are posesiuni în Asia, cari pot fi amenințate și apoi pe de-asupra este și aliata Rusiei. Dacă vre-o putere streină va încerca să intervină direct în actualul rășboi, termină diarul rus, Franța este datore să lupte alături de Rusia.

Dela „Academia Română”.

Marți după amiază Academia Română a deschis sesiunea sa generală, în fața unui număr public, sub președința de onore a principelui Ferdinand.

D-l Kalinderu președintele Academiei, spune că se simte mândru, că la deschiderea sesiunii Academiei vede asistând și membrii afară de regat.

Exprimă părerea, că se simte necesitatea modificării statutelor și unor regulamente ale Academiei, precum și normele după cari se impart premiile.

Socotesce, că ar fi bine, ca biblioteca Academiei, singura în capitală, să fie deschisă și s'era, pentru cei cari sunt ocupați ziua.

Termină aducând mulțumiri familiei regale și celei princiare pentru interesul ce poartă acestei mari instituțiuni.

Principele Ferdinand spune, că nu pôte răspunde mai bine, de cât exprimând sentimentele de recunoscintă pentru dragostea ce se arată familiei regale și princiare.

„Am venit în mijlocul d-v., dice principele, îndemnat de interesul ce simt față de acest aședământ de înaltă cultură, ale cărui lucrări le urmăresc de aproape.

Asistând la deschiderea sesiunii generale, simt plăcere că ved bărbații noștri luminați lucrând la dezvoltarea literaturii, științei și istoriei scumpei noastre patrii.

Principele Ferdinand face căldurose urări ca „scurt” membrilor Academiei să-și dăduse rade și în viitor.

D-l Dim. Sturdza secretarul Academiei, cetește raportul despre mersul Academiei în anul trecut.

Sedința se suspendă.

D-l Onciu profesor universitar, face o comunicare asupra lui Alexandru cel bun. Presintă o copie după sigilul lui Mihai-Vitezul, găsit în arhivele statului. Enumeră cronicile, cari vorbesc de Alexandru cel bun. Prima e lotopisețul dela Bistrița, apoi cel de la Putna și în fine cronica lui Ureche.

Toate cronicile concordă asupra domniei lui de 32 ani, spune d-l Onciu terminând, d'ar asupra născerii, asupra vieții și alte date, diferă.

Sedința s'a ridicat la orele 4 d. a.

La sesiunea din est an a Academiei participă și membrii ei din Transilvania: Il. Sa Ioan M. Moldovan (Blașiu), Dr. At. Marienescu (Sibiu) și Iosif Vulcan.

SCIRILE ȚILEI.

— 17 (30) Martie.

Producțiunea musicală-literară aranjată Duminecă după amiază în sala cea mare a gimnasiului român din Brașov a fost foarte bine cercetată. Acestă producțiune s'a ținut la inițiativa comitetului Asociațiunii desp. I Brașov, al cărui director este d-l Andrei Barseanu și venitul net ce s'a realizat, este destinat pentru »Casa Națională» din Sibiu. În numărul de față publicăm discursul d-lui Barseanu rostit cu această ocaziune și două gingașe poezii originale rostite de d-sora Ecaterina Pitiș. Afară de acestea d-na Maria Baiulescu a cetit de asemenea două prea frumoșe poezii originale, pe cari le-am publicat în numerile de di ale »G. Tr.» — D-l director Virgil Onișiu a cetit o schiță originală a d-sale intitulată „Tata-Moșu”. În partea musicală am avut privilegiu a asculta mai multe cântece alese, unul bisericesc și celelalte naționale-poporale, compoziții de ale d-lui G. Dima și Kiriac. executate de corul Reuniunii române de cântări sub conducerea d-lui maestru G. Dima. (Irmosul bisericesc l'a cântat corul bisericicii sf. Nicolae tot sub dirigența d-lui G. Dima), ér d-na Elena Ciurcu a cântat solo trei cântece dragălașe mult aplaudate.

Dela »Asociațiune». Lună la orele 4 comitetul central al »Asociațiunii» a ținut ședință. S'au rezolvat chestii curente: De remarcat următoarele două: 1) S'au înscris 2 noi membri fondatori la muzeul istoric și etnografic român, cu câte 2000 cor., în total 4000 cor. Se primesc cu mulțumită. Dorința noilor fondatori este, ca pentru publicul cel mare din atară să rămână necunoscuți. 2) D-l Dr. Aurel Cosma, advocat în Timișoara, donază muzeului mai multe monede antice, o aquilă romană de metal, cum și nisce vase, o ulciță de lut arsă la sôre și decorată frumos, după părerile specialiștilor încă de pe vremea Cărilor, de vr'o 3500 ani. S'au aflat în Dobovaț, Costolaț (lângă țermurii Dunării), în pământ. I-se mulțămesc pentru interesantul dar. — »T. R.»

Despărțământul I Brașov al Asociațiunii a reluat cu începutul primăverii firul prelegerilor populare ilustrate cu ajutorul skiopcionului. Prima prelegere de felul acesta s'a ținut săptămâna trecută în frunțașă comună Feldiôra, unde membrii despărțământului au fost primiți cu o rară însuflețire de către poporul feldiôrean în frunte cu parochul local și membrii corpului didactic. Prelegerea s'a ținut în sala cea mare a birtului comunal. După o cuvântare potrivită rostită de către d-l prof. N. Bogdan, în care a arătat însemnătatea ce o are »Asociațiunea» prin distribuirea bibliotecilor ei în mijlocul poporului român și prin prelegerile folositoare ce se țin în comunele locuite de Români, harnicul învătător din Codlea d-l Boldor a ținut o instructivă prelegere despre »legumărit». A urmat apoi o prelegere din vificultură însoțită de chipuri instructive, proiectate cu ajutorul skiopcionului de d-l prof. Ciortea. La sfârșitul prelegerii s'au mai

Grija și Mórtea.

-- Poveste. --

I.

Sfinții apostoli Petru și Pavel călătoriau ca ómeni s'erați pe pământ, și voinde a căuta unde locuesce mila și buna-primire și unde este sgârcenia, osteniții fiind și flămânși, ajunseră într'un sat. Era s'era. Bătură la ușile bogăților și la colibele s'eraților, d'ar în zadar, că nu aflară pe nimeni care să le fi deschis ușa spre a-le da adăpost. În cele din urmă totuși fură primiți într'o colibă de tot s'erață, care era acoperită cu paie și lipsită de cele mai trebuincioșe; avé numai un pat r'eu de paie, pe care nu-l pute da biata babă, care

era locuitoarea acelei colibă, și era îmbrăcată numai în nisce sdrențe.

Sfântul Petru dișe către biata babă: »Suntem îndestuliți cu îndurarea ta, babă bună, d'ar te rog spune-mi cum îți este numele, că voiesc să-ți dic pe nume».

— Pe mine mă chiémă ómenii Grija, răspunse b'etrâna și tot-odată adause cu milă dișend: De-ași pute să vedau câte-va pere frumoșe din p'ercul ce stă înaintea colibei mele, v'ăși da bucușos, d'ar chiar în noptea trecută a venit un hoț și a cules toate perele cele c'opte, așa încât n'a rămas nici una.

Acum óșpeții se aședară cât putură mai bine la biata b'etrână în colibă, și în dimineața următoare, înainte de a pleca, își

luară r'emas bun de la baba b'etrână și tot-odată îi spuseră, că drept r'esp'latire a bunei voințe ei îi vor împlini o dorință óre-care.

D'ar cu dorințele noastre este tot-d'una așa: credem, că avem în tot-d'una un sac plin dintr'însele și dacă ar pași repede cine-va înaintea noastră și ni-ar da voie a spune numai una, nu am scie ce să facem; séu am căuta, am tot căuta, și în sfârșit totuși n'am scóte la ivélă, nici chiar cea mai potrivită.

Babei-Grija încă nu-i umbra mai bine. Ea era desnădăjduită, nu avé mai mare dorință, decât p'ercul ei, adecă să prindă pe oricare ar cuteza să se apropie de p'er și să nu-l lase decât numai la porunca ei.

Óșpeții împliniră dorința acestă deosebită a bietei babe și se cam mai duseră. Baba încă plecă și se duse în câmp, pentru óre-cari lucruri, d'ar tocmai atunci veni și hoțul de pere spre a mai culege și pe cele ce s'au mai c'opt.

D'abia se sui hoțul în pom, și étă de-odată crengile începură a-l cuprinde ca între nisce cercuri de fier, încât nu mai putu să se misce nici într'o parte; ci ședea acolo ca o vulpe prinsă în cursă de capcan. Acum el a început a sbiera și a se vâita; așa încât la sbierăturile și vaielele lui alergase mai mulți ómeni într'acolo. Și doi dintr'înșii iute se suiră în pom pentru a-l deslega și a-l slobođi pe lacomul de póme. D'ar se v'edură și cei doi bine-făcători legați ca într'o cursă.

Cei mai excelenți profesori și medici îl recomandă ca remediu cu efect

Sirolin

contra morburilor de plumani, afecțiunilor organelor de respirație, precum: bronchită cronică, tusă convulsivă, și mai ales este recomandat Convalescenților după influență. — Sirolinul promovează apetitul și face să crească greutatea corpului, depărtează tusa și flegmă și face să încetéz asudarea de nopt. — Din cauza mirosului și gustului său plăcut este luat cu plăcere și de copii. În farmacia se capătă în sticle de 4 cor. Să fim atenți, ca fie-care sticlă să fie provédută cu firma de mai jos

F. Hoffmann-La Roche & Co. fabrică chimică Basel (Șvizzera.)

proiectat unele tablouri, cari au fost însoțite de un comentariu potrivit. Poporul, care a asistat la această frumoasă sedință, a rămas încântat de cele auzite și vădute arătând prin exclamațiuni și aplauze căldurose mulțumita și recunoștința față de conducătorii săi spirituali. Membrii comitetului au fost salutați la sosirea lor în comună de către d-l inv. Taus, ér după prelegere li-s'a exprimat mulțumite de către parohul local d-l Micu și de către d-l inv. Sporea.

Aceleași prelegeri se vor ține — precum aflăm — Dumineca viitoare și în comuna Hălchiu.

Cum își petrece prințul Carol al României. Foile din România povestesc următoarea întâmplare: Dumineca trecută s'au dus șapte elevi ai școlii reale din București la preumblare spre parcul Cotroceni. Voind să intre în parcul, ce încunjură palatul principelui de coronă, sergentul postat la intrare i-a oprit în drumul lor. Atunci micul principe Carol, care se afla în apropiere, a venit în grabă la băieți, întrebându-i prietinesc dacă vrău se se jöce cu densus. »Da« fú răspunsul elevilor. »Atunci veniți în parc. Ce se jucăm?« — »Oina« răspunseră băieții (Oina e un joc național românesc cu minja. — Not. culeg.) Și apoi începu un joc vesel, care a durat peste o oră. Elevii nu se puteau îndeauna mira de mișcările sprintene și de priceperea micului Carol la acest joc complicat și voinicesc. După terminarea jocului elevii au mulțumit principelui pentru onörea făcută lor și s'au îndepărtat cu cele mai frumoase amintiri.

Agata Bărsescu în America. De câteva luni celebra noastră tragediană d-șora Agata Bărsescu se află în America de nord. În luna lui Ianuarie a anului curent a jucat pe scena principală germană din New-York avënd un mare succes cum rare-ori îl au acolo și cei mai renumiți artiști. Intr'o scrisöre ce a adresat'o unei prietene din orașul nostru, d-șora Bărsescu dăce: »Din depărtare — Oceanul ne desparte — mă gândesc cu dragoste și cu dor la prietina mea din frumosul Brașov..., singură, fără cea mai mică reclamă, fără recomandării am cedat unui simplu impuls al sufletului meu, voiam să ved dacă reușesc aici la Americani și étă că am reușit cum nu m'așteptam. Până acuma am jucat în Irving Place Theater c'un succes colosal, cum vei vedé din jurnalele ce-ți le pot trimite în grabă. Töte greutățile ce le-am suportat în largul drum până aici, le-am uitat prin succesul ce-l mare ce-l am aici... D-ra Bărsescu a jucat pe Medea, Hero, Messalina ș. a., fiind mult sərbătorită de Americani. Unul din marile diare germane din New-York »Morgen« aduce o critică plină de laudă și de admirațiune pentru d-șora Bărsescu. Poetul (autorul) a desemnat — dăce numita föie — cu-o admirabilă claritate caracterul »Medeei«, cu greu însă ar fi putut să găsească o interpretă, care să corăspundă mai perfect intențiunilor sale, ca pe Agata Bărsescu, pe această Româncă cu ochii negri schinteători interesanți, caracteristică cu o putere răpitoare senzuală, întruparea femeii de la Colchis... Ea părea, că nu jöcă pe Medea, ci că e însuși Medea, atât de perfectă a fost interpretarea rolului ei. — Furtune de aplauze o întâmpinau după fiecare act și érași Agata Bărsescu trebuia să iasă pe scenă...« »New-Yorker Staatszeitung« spune, că deși nu a precedat jocului d-șorei Bărsescu mare reclamă,

cum se obișnuiesc, ea și-a câștigat prin debutul ei în Irving Place Theater mulți adoratori și amici, cari au onorat'o cu numărate cununi de flori și cu o cunună de argint admirabilă. În adevăr artista pöte fi mulțumită cu succesul ei de aici. — Felicităm pe d-șora Bărsescu de succesul dobândit în lumea de peste Ocean și îi urăm sănătate și norocösă reintörcere în patrie.

Eroi români din Basarabia. Din Kișineu se anunță sosirea a 12 soldați răniți în lupta nenorocită dată de armata generalului Grippenberg. Din aceștia sunt 7 Români, 3 Evrei și 2 Ruși.

Bani falsificați. În comitatul Mureș-Turda, pe Câmpie, de mai multă vreme circulă bani falsificați și anume monete dela 10 fleri și până la 5 coröne. S'au făcut de repețe-ori perchisiții și chiar arestări, însă fără să se pöta descoperi falsificatorii. Dilele acestea măcelarul Káli Nagy Albert din Sabad a cumpărat un porc dela un țigan. Acesta voind să plătescă ceva cu banii primiți dela măcelar, a băgat de semă că 15 monede de câte 1 corönă și 2 monede de câte 2 coröne sunt falsificate. Jandarmii au făcut perchisiție la Kali Nagy Albert, însă fără rezultat. Măcelarul afirmă sus și tare, că nu scie nimica și că banii i-a primit și el dela cumpărătorii de ai săi.

În Șomcuta mare a repausat la 2 Martie Ioan Belbe în etate de 85 ani. Ioan Belbe a fost timp îndelungat subde regesc în Șomcuta și a fost român de origine, dér neamurile lui i-au făcut după mörte anunț funebreal unguresc în care se spune că înmormântarea se face la 4 Martie, ér parastasul la 6 Martie, fără să spună dacă Belbe se înmormântă după ritul bisericii românesce, nici că la ce biserică i-s'e oficiă parastasul?

Bandele grecesce din Macedonia continuă cu activitatea lor criminală. Directorul școlii române din Magarova, d-l N. Buia, a fost aruncat de nisce Greci într'un riu, de unde numai cu mare greutate a putut scăpa, ér d-l Victor Lazar, directorul școlii comerciale române din Salonic, eșind la o excursiune cu soția și elevii săi, a fost maltratată și bătută până la sânge de nisce Greci.

Eroiismul unui ofițer japonez. Luarea Mukdenului se datorează în mare parte eroismului nebun al unui ofițer japonez. Éta ce relatează în această privință diarul londones »The Standard«: La sud de Mukden se află nisce tranșee rusesce, cari erau peste puțină să fie luate. De două zile Japonescii încercaseră număröse asalturi, dér fără nici un rezultat. Acele tranșee neputënd fi luate, Japonescilor le era peste puțină să inainteze. Un ofițer japonez se gândi atunci, că cu prețul vieții lui, tranșeele ar puté fi luate. În a treia nöpte, el umplu un sac cu bombe de dinamită, cari aveau fitiluri legate töte unele de altele. Tîrându-se pe mâni, cu sacul pe spinare, el înaintă încet spre tranșee, favorizat de întunecul ce domnea. Când ajunse la marginea tranșeeilor, el aprinse fitilul, apoi după ce socoti timpul cât mai trebuia să ardă fitilele töte, se sui pe tranșee și se aruncă peste soldații ruși. Urmă o explozie îngrozitoare, sute de soldați ruși fură omoriți și răniți. Rușii creșdënd, că au năvălit japoneșii pe neașteptate, începură să se retragă în desordine;

armata japoneșă începü urmărirea lor și a doua zi Mukdenul era luat.

Un oraș incendiat de țărani ruși. Amănuntele aduse de telegrame asupra revoltei țărănesce din sudul Rusiei sunt alarmante în ultimul grad. La Yalta, rebelii par a fi stăpâni necontestati. Trupele garnisoniei, din cauza insuficienței numărului, nici nu se aventurează într'o reprimăre serioasă a mișcării. Țărani au dat foc la cea mai mare parte din edificile publice. Flăcările se comunică și la clădirile învecinate. În înverșunarea lor răsculații iau la gönă pe pompierii cari încercă să pună stavilă flăcărilor distrugătoare.

Sciri din România. Plöia generală, care s'a revărsat în zilele de Lună și Marti asupra apröpe tuturor județelor din România, au fost — după telegramele sosite la ministerul român de interne — de un folos nespun de mare pentru sémănături. În cele mai multe părți ale României s'au început deja sémănăturile de primăvară.

— O telegramă din Constantinopol anunță, că ministrul plenipotențiar român a cerut dela Inalta Pörtă să permită vaporilor serviciului de navigațiune român, cari fac cursa până la Smyrna, să treacă prin Dardanele și în timpul nopții.

— Pentru a slăbi puterea vânturilor de nord, ce suflă peste Baragan, serviciul silvic al ministeriului român de domenii va începe în curënd cu plantarea unui număr mare de salcâmi dea drépta și stânga liniei ferate. Pentru aceste plantațiuni a fost votată din excedentul bugetar al anului 1903/1904 suma de 100,000 lei.

Teatru german. Grillparzer, care traduse în nemțesce piesa lui Calderon »Viéța un vis«, probabil inspirat de autorul spaniol, a alcătuit o poveste dramatică cu titlul »Visul o viéța«, ultima piesă a autorului dramatic austriac în genul romantic, gen de cultivarea căruia s'a ferit după zilele amare, ce i-le-a pricinuit polemica înverșunată în jurul piesei sale »Străbuna«. Este o plămuire desăvirșită povestea dramatică a lui Grillparzer și, interpretată de actori buni, înainte unui public pricepător nu pöte să-i lipsescă succesul. Trupa teatrală a d-lui Bauer n'a avut aséra decât un succes mediocre cu povestea dramatică a lui Grillparzer. Tinéru actor Carl Günther n'a avut noroc în rolul lui Rustan, care éste rolul principal al piesei, ér Günther (Ida Günther) se întrecuă cu Rustan în a declama strigând chiar și unde nu trebuia. Nici Luise Kunst n'a prestat de astă dată în rolul babei, ceea ce am vădit că scie să presteze în roluri de mamă în piesele de salon. Förte bine și-a interpretat rolul Gustav Olmar. Pécăt că a fost așa de scurt. La înălțime ca întödeuna a fost Franz Redl. Pécăt că de astă dată a avut rolul unui mut. Anton Lechner, Ludw. Stärk și Herma Wanke mediocri. — Astădi se representă opereta »Der arme Jonathan«, ér mâne, Vineri, »Novella d'Andrea«, dramă în 4 acte de Ludwig Fulda, novitate.

Furnisare de semințe pentru stat. Secretarul de stat al ministeriului de agricultură d-l Geza de Makfalvai, a vizitat înainte cu vre-o câte-va zile, însoțit de d-l Ioan Șierban, directorul moșiilor reg., stabilimentul central al magazinului de semințe al curții c. și r. Edmund Mauthner Budapeșt, strada Rottenbiller Nr. 33 și au comandat o cantitate mai mare de

semințe lucernă și trifoiu roșu pentru stat. Cu această ocaziune au cercetat numiții domni cu interes tot stabilimentul, unde acuma în sesonul de primăvară 140 persoane esecută lucrările cu espedarea semințelor.

Apel. Alifa lui Zoltan cea renumită, se nu se schimbe cu alte leacuri, cari pe lângă alte böle sunt laudate că vindecă și șoldina și reumatismul, pentru-că alifa Zoltan se pöte întrebuița exclusiv numai contra șoldinei și reumatismului și are un efect neintrecut, după cum se constată din partea medicilor renumiți. Sticla 2 coröne în farmacia B. Zoltan Budapeșt V. Szabad-ságtér.

Crema Margit. Puține dame sunt în țără, cărora se nu le fie cunoscută alifa de obraz e farmacistului Clemens v. Földes. Intre töte cosmeticele Crema Margit a lui Földes se bucură de popularitatea cea mai mare, fiind nevătămătoare. În câteva zile face să dispară töte necurățeniile pielii, pistruile, sgrăbunțele, paraziții etc. și dă pelitei colöre fină și frescă. Se întrebuițază nu numai ca înfrumșetare a pielii feței, dér și pentru înălbirea céfei, umerilor și a mânilor, Borcan mare 2 cor., mic 1 cor. Se capătă la producător, farmacistul Földes în Arad, și în töte farmaciile. A se feri de imitații.

Convocare.

»Asociațiunea pentru sprijinirea învătăceilor și sodalilor români meseriași — Brașov« își va ține adunarea generală ordinară Duminecă în 20 Martie (2 Aprilie) a. c. la örele 3 p. m., în localul său din Strada Orfanilor nr. 4. La această sunt invitați toți membrii numitei Asociațiuni, precum și toți aceia, cărora le zace la inimă prosperarea și înflorirea ei.

Program: 1) Deschiderea adunării prin presidiu. 2) Alegerea unei comisii de trei membrii pentru verificarea protocolului adunării. 3) Raportul comitetului pe anul de gestiune 1904. 4) Raportul cassei pe anul 1904. 5) Raportul comisiei externe despre cenzurarea scotelilor pe anul 1904. 6) Votarea bugetului pe anul 1905. 7) Eventuale propuneri.

Notă: Conform art. XVIII al statulelor Asociațiunei »vot și drept de alegere activ și pasiv au numai membrii ordinar, fundatori și proteștatori (art. VI lit. a. b. c.), dacă vor fi plătit taxa, ceialți membrii au numai vot consultativ.«

Brașov, 3/16 Martie 1905.

Petru Pop,
președinte.

Cuvânt introductiv

la producțiunea muzicală și literară, dată în 13 (26) Martie 1905 în beneficiul »Casei naționale«, ținut de prof. A. Bărsescu, directorul desp. I al »Asociațiunei«.

Domnelor, domnilor!
Iubită tinerime!

Luându-ne voie a Vă chema la această producțiune muzicală și literară și apelând la simțul d-vöstră de jertfă în interesul unei noue instituțiuni naționale, — pe lângă mulțumita, ce vi-o datorăm, vedënd, că n'ați pregetat a da și de astă dată ascultare apelului nostru, — cred, că nu va fi de prisos a arăta în câte-va cuvinte, care este scopul acestei noue instituțiuni.

În nizuințele lor de a răspândi lumina și cultura în töte straturile sociale, popörele de astădi se folosesc de diferite mijlöce. Pe lângă școlă și biserică, care au fost în töte timpurile isvörele cele mai puternice pentru propagarea luminei spirituale și năravurilor celor bune, diferitele reuniuni, jurnalele, bibliotecile, prelegerile publice, teatrele sunt tot atăția factori, cari stau în serviciul culturii moderne. Nu de mai puțină însemnătate sunt diferitele colecțiuni de opere de artă, de produse ale naturii, de obiecte folosite în viața de töte zilele și de alte iscodiri ale neastămpăratei minți omenesce, séu așa numitele muzee, cari sunt o iconă vie a tot ce a produs natura séu geniul omesc mai interesant, o carte deschisă, în care ori și cine pöte ceti și din care ori și cine se pöte instrua fără nici o greutate.

Din cauza folosului celui mare, ce-l pot aduce, muzeele de artă, istorice, de științe naturale, cele comerciale, industriale și etnografice și sunt podöbele cele mai prețioșe ale orașelor moderne. Abstrăgënd de la muzeele uriașe de stat ale na-

— Tu ești atât de liniștită la venirea mea? dăse călătorul către biata babă.

De ce să mă înspăimânt, răspunse ea, căci sunt destul de bătrână și sătulă de viéța și te-am așteptat de mult, förte de mult, fú răspunsul babei.

— Ei, vino dér după mine, dăse mörtea plină de bucurie, vedëndu-se ajunsă la țintă, fără lupta cu doctorii și lécuri, plâns și văitări.

— Pré bucuroș, răspunse biata babă, numai te rog mai îngădue puțin, ași voi barem o pară să mai mănănc din pöru acestă, care este singura mea avere și ale căruia pöme förte mult mi-au plăcut.

— Nu-mi pasă, răspunse Mörtea cu voie bună, du-te dér curënd, ia-ți o pară și mănăncă-o; atăta voiü aștepta.

Vai de mine și de mine, se văita biata bătrână, nu vești, că ösele mele cele bătrâne nu mă mai pot sui în pom, trebuie să-mi chem un vecin, séu că döră vei fi tu atât de bună, să-mi culegi o pară?

Mörtea, precum se vede, în acea zi nu avusese prea mult de lucru, de aceea se înțelese și se învoi a împlini dorința babei. De-abia se sui însă în pom, se și simți de töte părțile legată cu crengile pomului, și vedënd acum Mörtea cursa care i-se puse, începü a blăstăma. Ér baba rida la töte acestea. Și o ținu mai multe zile prinsă, și spre marea mirare, bucuria și nécazul ömenilor, nu murise nimeni peste tot pământul. Dér în sfirșit, vedënd Mörtea, că töte încercările ei sunt zadarnice, încheie cu baba Grija o legătură, ca această să o sloböda, ér densa din partea ei fi făgăduesce, că nu se va apropia de ea nici-odată.

Atunci și crengile, la porunca babei, se desfăcură și ast-tel Mörtea numai decât a început a călători mai departe și a-și începe érași lucrul. Grija însă rămase în viéța și trăesce până astădi pe pământ după-cum o simțim cu toți.

(»Cron.«) Andreiü Lazarov.

Când veni baba séra de la câmp acasă, găsi pe locuitorii satului înspăimântați împrejurul pomului și pe cei prinși frământându-se înspăimântați și vedëndu-i apröpe morți în legăturile lor. Indata ce ajunse biata babă acasă, vedënd cele întemplate și întrebând pe cei doi vecini ai ei, îi slobödi, ér pe hoțul de pöme îl lăsă numai după-ce făgădui prin jurământ, că nu se va mai întinde la aceea ce nu este al séu, séu ce este al altuia. Acum dér hoțul de pöme își ținu cu scumpătate jurământul depus și pomul bieteii babe bătrâne rămase de aci înainte scutit de cercetătorii ne poftiți. Baba de aci înainte putü să se bucure și ea liniștită de pömele ei.

II.

Altă dată se întemplă, că un călător care neadormit tot umbra prin lume, numit alt-cum »Mörtea«, încă bătü la ușa colibeii bieteii bătrâne babe »Grija«. Dér spre marea mirare a Morții, ea fú primită fără cel mai mic semn de înspăimântare.

țiunilor celor mari, ca d. e. muzeul britic din Londra, cel mai mare din lumea întreagă, strălucitul muzeu din palatul Louvre în Paris, muzeele împărătești din Viena și altele de acest fel, fie-care om, care a călătorit prin lume, știe, că în țările apusene nu este oraș, ba aș putea dice, nu este orașel, care să nu aibă un mic muzeu, o mică colecțiune de obiecte rămase din trecut sau adunate ca probe ale vieții din timpul de față. Nu cred să greșesc, decât aș dice, că muzeele sunt semnele cele mai evidente ale culturii și civilizațiunii unui popor.

Mai puțin favorizat de sorțe decât alte popore, poporul nostru din această patrie multă vreme nici nu s'a putut cugeta la asemenea instituțiuni de cultură, necum să încerce a-le și realiza. Văcuii întregi strămoșii noștri au trebuit să lupte luptă grea, ca să pōtă exista dintr'o și într'alta și să-și pōtă apăra ceea-ce este mai scump pentru fie-care neam: *limba și legea*. — „Și-au iubit mai mult limba decât viața!“ dice cu drept cuvint istoricul Bonfinius, contimporanul marelui rege Matei Corvinul, vorbind despre Români, și în aceste cuvinte se resumă întreg trecutul mult cercatului nostru popor.

Indată-ce însă vremile s'au mai liniștit, îndată-ce o rađă de libertate a pătruns și în plaiurile încunjurate de falnicii Carpați, poporul nostru setos de lumină și de cultură și-a adunat tōte puterile și din tōtă sărăcia lui iobăgescă a aprins în tōte părțile țării sfânta candelă a culturii, care până acum îi fusese oprită.

Și precum ghiociei și alte o mulțime de gingașe floricele se ivesc primăvara de sub zăpada abia topită, așa se iviră în tōte părțile școlii mai mici și mai mari românești, în care se învăța carte românească în limba românească.

Dér nu numai prin școlii căutară înaintașii noștri să propage învățătura și să întărească conștiința de sine în tōte straturile poporului nostru, ci dornici de înaintare și voind să ajungă pe celelalte popore, care trăind în condițiuni mai favorabile, le apucase înainte, ei își înființară și alte întocmiri, prin care credeau, că vor pute face pași înainte pe drumul nesfârșit al culturii. Începând de pe la mijlocul veacului trecut ei înființară jurnale, se însoțiră în reuniuni, deschiseră ici-colea bibliotecă — și astfel începură a folosi și ei mijlocele prin care înaintaseră alte popore.

Și ca să ajungă la aceste rezultate, părinții noștri nu se înspăimântară de nici o ostenelă, de nici o jertfă. Ei purtară tōte greutatele statului, întocmai ca și ceilalți cetățeni, și afara de aceea nu pregetară a jertfi, de multe ori pōte chiar ultimul ban, pentru susținerea școlilor românești și a societăților noastre culturale. Vor rămâne tot-deuna un titlu de glorie pentru poporul nostru jertfele acestea aduse pentru promovarea culturii naționale și pentru păstrarea individualității noastre etnice în mijlocul celorlalte popore, cu care trăim împreună!

Și acum, în timpul din urmă, una dintre societățile noastre culturale, cea mai mare și mai veche din tōte, „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“, ai cărei reprezentanți în colțul acesta al țării suntem noi, — această societate, dic, face un pas mai departe, și în adunarea sa generală ținută în Mediaș în vara a. 1897 hotărăște înființarea unui muzeu istoric și etnografic românesc, cu reședința în Sibiu. Muzeul acesta, numit și „Casa națională“, — de ore-ce nu este numai proprietatea Sibienilor, ci a poporului nostru întreg din această patrie, — va avé să adăpostescă în sinul său tot felul de amintiri privitoare la trecutul poporului nostru și la bărbății lui cei mari, ca portrete, scrisori, arme, vestimente și diferite alte lucruri, cari ne pot lumina pe noi și pe urmașii noștri asupra trecutului țării noastre și a omenilor cari au trăit într'însa. În partea numită „etnografică“ el ne va înfățișa modul de viață de astăzi al poporului nostru din diferitele părți ale țării. Aici vom vedé în modele și ilustrațiuni casa simplă și acoperită cu paie său cu stuh a Românului din câmpia Ardealului, precum și uneltele lui de plugărie, stana Mocanului de la munte, casa de lemn a ciubărarului din Munții apuseni, șteampurile său piuale pentru măcinatul pietrii de aur ale Moșului din același ținut romantic, gospodăria mai din plin a Românului bănațean, felul de viață al pădurenilor și al podgorenilor din ținutul Crișurilor, viața plutășilor și a șaugăilor (muncitorilor de la ocele de sare) din ținutul Maramureșului — și de bună sémă nu în planul cel mai din urmă: țesăturile, împletiturile, cusăturile, chindisiturile și alte creațiuni ale mâinei harnice și istețe a femeii române.

Tot-odată localul acestui muzeu va fi un punct de concentrare pentru tōte in-

treprinderile noastre culturale, un adevărat adăpost al vieții și al culturii române.

Fost-a însă timpul pentru inițierea unei asemenea instituțiuni?... Nu cum-va față cu starea în care se află de present poporul nostru și față cu alte necesități ale lui cestiunea Casei naționale s'a pus pe tapet înainte de vreme? — Etă o întrebare, care s'a pus încă în a. 1897, când s'a tractat mai întâiu de înființarea „Muzeului istoric și etnografic“ și pe care, pōte, unii și-o mai pun încă și acum.

Răspunsul la această întrebare nu pōte fi altul decât: Nu!... „Casa națională“ a fost o necesitate. Ea nu s'a ridicat înainte de vreme, ci din potrivă din multe puncte de vedere ar fi fost un mare avantaj, decât am fi putut-o avé cu două trei decenii mai curând.

Mai întâiu din punct de vedere al prestigiului național. Popore mai mici ca al nostru posed deja de mai multă vreme asemenea instituțiuni. Concetățenii noștri Sași, pe lângă bogatul muzeu înființat cu deosebire prin munificența baronului Bruckenthal, au întemeiat tot în Sibiu un frumos muzeu etnografic și de științe naturale; tovarășii noștrii de suferințe, Slovaci, din nordul Ungariei, cari trăesc pōte în condițiuni mai grele decât noi, au ridicat de multă vreme un „Narodny dom“, o casă națională în St. Martinul din com. Turóc. În Praga de aur, capitala Boemiei, pe lângă marelui muzeu al țării, un simplu particular, un industriaș ceh trecut în America și apoi întors acasă cu ore-care avere, cu numele Vojta Naprstek, a întemeiat un frumos muzeu, în care sunt expuse tot felul de produse ale muncii și ale inteligenței poporului ceh, și în care am avut ocaziune a vedé și nisce țesături românești din Ardeal, datorite de învățatul filo-român, profesorul Dr. I. U. Iarnik. — Ei bine, ce a putut face un simplu particular, nu cu mijloce materiale deosebit de mari, — se nu fie în stare a face un popor întreg de trei milioane?

Dar muzeul istoric și etnografic era de lipsă și din alt punct de vedere. Trăim în timpul aborului și al electricității. Felul de viață se schimbă, vedând cu ochii. Ceaunul este înlocuit prin mașina de spirt, plugul de lemn prin cel de fier cu mai multe tăise, îmblăcii prin mașina de treerat, pânza trairică de casă prin pânza subțire de boltă, cretința și fotele prin rochii cumpărate din tērg, cojocul și șumanul prin spentăle pregătite de Ovrei — era în locul carului cu patru boi prinși la juguri frumos crestăte, tramvayul și „ghezeșul“, care te duc ca vântul și ca gândul. Încă un deceniu său două, și bētrânii rēmași la obiceiurile cele vechi de-abia își vor mai cunōsc nepoții.

În astfel de împrejurări e timpul suprem, să adunăm tot ce ne-a mai rămas din bētrâni, tot ce constituie originalitatea vieții noastre, tot ce ne mai deosebesc pe noi Români de alte neamuri — și aceste rēmași scumpe și sfinte, decât nu mai suntem în stare a le conserva în viața de tōte zilele, să le păstrăm cel puțin pentru urmașii noștri în „Casa națională“.

Insemnătatea și oportunitatea acestei instituțiuni naționale au și fost recunoscute de marea majoritate a poporului nostru. Do-vadă e faptul, că apelul făcut de „Asociațiunea“ n'a resunat în pustiu, ci din tōte părțile țării mulți Români de inimă, în frunte cu generōsa familie Mocsonyi, și-au dat obolul lor, și în mai puțin de 7 ani de zile în Sibiu s'a ridicat un frumos edificiu cu cheltuială de peste 100,000 corōne. În acest edificiu va fi instalat noul Muzeu național românesc.

Clădirea însă nu este cu totul gata, împodobirea ei reclamă încă o sumă destul de însemnată și afară de aceea de aci înainte vor trebui adunate obiectele pentru muzeu.

La îndeplinirea acestor lucrări ne luăm voie a apela cu tōtă căldura la sprijinul publicului nostru din Brașov și din împrejurime.

Mai întâiu, pe lângă acele stimate persoane, care și-au împlinit până acum datorita față de noua instituțiune, — unele în modul cel mai generos, înscriindu-se ca membri fondatori și plătind suma de 2000 corōne, — ar trebui să se alătore tōtă suflarea românească, care pōrtă interes pentru cultura națională. Fie-care viu luminat al poporului nostru, trecând în viitor prin Sibiu, sau vedând unde-va chipul clădirei celei nouă, să pōtă dice cu mândrie și cu conștiința liniștită: „Și eu am contribuit la ridicarea Casei naționale!“

După aceea fiecare să cerceteze cu atențiune în jurul său și să observe, ce obiecte s'ar potrive în adevăr pentru muzeul istoric și etnografic. Astfel de obiecte trebuiesc adunate, trimise la expozițiunea ce se va ține la vară în Sibiu cu oca-

ziunea înăugurării Casei naționale, și la cas când este cu putință, să se dăruiască acestei case.

Între aceste obiecte, afară de amintirile istorice, n'ar trebui să lipsescă un port bărbătesc și altul femeiesc de aici din Brașov și altele din Săcele. N'ar trebui să lipsescă un model de fabricațiunea găitanului, odinioară atât de înfloritoare în Schei, dar astăzi în stingere, un straiu (cergă) frumos lucrat și un model al rēzboiului de țesut straiu. Ar fi mai departe de interes tōte obiectele folosite la obiceiul junilor de la Paști: un buzdugan, o surlă, un brad cu cruce. Din Dărste s'ar pute trimite un model de dărstă și vre-un țol dărstăresc. Săcelele ar putea fi reprezentate prin întocmirea internă a unei case bētrănesci: cu părății acoperiți cu table de lemn frumos văpsite, cu blidarele pline cu blide vechi și cu vase de cositor, cu patul acoperit cu covore lucrate în casă. Mai departe tot din Săcele s'ar pute trimite diferite țesături de lână: dimii și stofe colorate, apoi ștergare de bo-rangic cu flori frumos alese (flōrea sece-lenescă, flōrea scheienescă, crinul, cornul berbecelui, șetranca mare și mică), împletituri, țole și altele. N'ar trebui apoi să dăm uitării viața păstorescă cu întocmirea stănei, bețele frumos împestrate, fluerele și cavalele, tiparele pentru păpuși de caș etc. Codlea ar pute trimite probe de pânzaria sa, Rēșnovul portul său femeiesc simplu, dar destul de frumos, Zērnești, decât nu alt ceva, apoi păpușa, care reprezintă pe „mama ploii“. — Cu un cuvint: fie-care comună din ținutul acesta ar pute și ar trebui să fie reprezentată în „Casa națională“.

Va dice însă cineva, că astfel de lucruri se adună cu greutate. — Dar ore chiar de am întâmpina ore-care greutate, nu merită să jertfim ceva din comoditatea său din averea noastră față de scopul marelui ce-l avem în vedere?

Când se tracteză de binele poporului nostru, de cinstea mamei noastre scumpe, a națiunii, nu pōte fi vorba de greutate!

Avem o mamă!...
Și cine nu o-ar asculta,
Când cu duiōsă vocea sa
Pe toți ne chiamă?

Avem o lege
Ș'un Dumneșeu în cerul sfânt;
Cât n'om fi lași, pe-acest pământ
El ne proteje.
Ș'un ideal avem cu toții:
Fiița, graiul să păstrăm;
Și dac'ar fi să le uităm,
Ne-ar blăstăma nepoții!

Inchei, mulțămind tuturor acelor stimate persoane, care au binevoit a contribui cu munca și obolul lor la producțiunea de astăzi: în deosebi corului Reuniunii de cântări, condus de iubitul nostru măestru G. Dima!

Asasinarea unui protopop român.

(Coresp. part. a „Gaz. Trans.“)

Lăpușul-unguresc, 28 Martie 1905.

O crimă îngrozitoare s'a săvârșit Vineri în 24 Martie sēra între orele 10—11 în comuna Cupșeni, cercul Lăpușului-unguresc. Venerabilul protopop gr. or. al tractului Solnocul de mijloc *Samuil Cupșa* a fost asasinat în mod mișelesc.

Era numai el și soția acasă și o servitoare de 14 ani. Ambii feciori studiază teologia în Sibiu, unul din ei abia cu 4 zile înainte de crimă s'a fost dus de-acasă la Sibiu.

Toți 3 dormiau. Bētrânul în odaia sa de lucru, soția în camera vecină, bolnavă de câte-va luni, ér servitōrea în bucătărie.

Dōmna întōrsă cātră pārete se trezesce, că întră cineva cu lumină din antișambră în camera ei. Nu s'a mișcat creșdend, că soțul ei vine să bea apă ca de altădată. Lumina dispare. Făptuitorul se retrase în antișambră. Dōmna, acum trēză, aude pe soțul său strigând: *Cine-i? Ce cău-tăți?* În acel moment glasul i-a amuțit și se aud *lovitură grozavă. Dōmna bānuind crimă, fuge afară în coridor, un bandit iese după ea și îi dă o lovitură în cap. Ea fuge în curte, el după ea și în întunerecul nopții îi mai dă 5 lovituri cu un par.*

Tālharul s'a dus ér înapoi, creșdend, că dōmna e mōrtă și el cu celălalt soț își pot fīsprāvi jafui. Dōmna recāpātându-și cunoscința, s'a tārāit cāt pe jos, cāt pe pi-

ciōre până la vecinii de pe un deal, pe cari alarmându-i 2 bărbăți înarmați au alergat cu furci de fier la fața locului, dēr n'au mai găsit pe nimeni acolo, numai *bētrânul protopop zăcea fără conștiință în pat în un lac de sânge, ér servitōrea neciind și neaușind (?) nimic. — durmea. Au alarmat jandarmii și pe notarul, toți au alergat la locul de crimă, bētrânul protopop își perduse conștiința și abia respira. Au trimes numai decât la Lăpușul-unguresc după medicul Dr. Victor Colceriu.*

Când a sosit medicul acolo, n'a putut constata decât *mōrtetă bētrânului, provenită din o lovitură mortală, aplicată la timpla drēptă, sdrobindu-i craniul. Dōmna aprōpe inconștiență, adusă acasă, zăcea în patul ei, cu capul spart în 5 locuri, fața sângerând din o rană, brațul drept frânt. Bandagindu-o provisor, medicul a plecat momentan înapoi la Lăpușul-unguresc, avisând pe judele de instrucție Dr. *Alexiu Bogdan* despre crima săvârșită și despre starea în pericol de viață a dōmnei. Eșind judele de instrucție cu ambii medici la fața locului s'au luat procesele verbale și a început cercetarea.*

Duminecă a eșit la fața locului sub-procurorul din Deș Dr. *Alexandru Pop* cu 2 medici de tribunal. Au făcut obducțiunea cadavrului, oribil mutilat, și s'a constatat *sdrobirea totală a craniului, așa că se despicau bucățile sfărimate.*

În un astfel de mod mișelesc, făptuitorii necunoscuți au pus capēt vieții laborioase a veneratului protopop *Samuil Cupșa* în etate de 65 ani, ér soția sa zace în pericol de viață, jelind nu numai pe soțul iubit, ci și pe fiul adorat Dr. Victor Cupșa mort abia de 4—5 săptămāni în casa alienaților din Clușid.

Înmormēntarea i s'a făcut în 28 l. c. asistând un public român și strēin aprōpe la 30 mi.

Jandarmăria cerceteză, sunt arestați vre-o 7 suspecți, între cari și servitōrea cu neamurile ei și e speranță, că se vor descoperii făptuitorii.

Patriotul.

Sorțe unei școle române.

Micāsasa, 22 Martie 1905.

Onorate domnule Redactor!

Am tot așteptat, ca să mi-se dea ocaziune a vă comunica și ceva îmbucurător din părțile noastre, că de rele suntem sătui. Să vede însă, că binele e departe și relele ne cerceteză mult mai de grabă.

Sunt silit deci a vă trimite érašii scriri nemângăitoare, cari, spunend adevărul, asupra mea au făcut cea mai durerosă impresiune și pe calea acesta voesc a-mi ridica de pe inimă greul ce mă apasă.

În legătură cu cele ce am mai schițat în colōnele „Gazetei“ și de altă dată referitor la școlă noastră din Micāsasa, ceva și mai dureros am de astă-dată a spune, ca să se adeverească cât de bine șisa S-tei scripturii: „Perirea ta din tine Israile“. — Căci dușmanii din mila Domnului avem și am avut destui noi Romāni, de cari nici pe viitor nu ne vom scăpa, dēr când dușmanul țtēu sunt casnicii ței, atunci e mult mai dureros.

Și ca să se vadă mai bine tabloul cel cu negre și grōse colorii a stărei faptice a lucrului, fac cunoscut, că această școlă a mai avut unele defecte ce s'ar fi putut îndrepta fōrte ușor de cei compețenți, ca așa să scape de atacul superiorilor statului, care o amenință. Decă însă chiar aceia, cari o susțin de present mai mult rău decât bine, cu un glas au declarat în ședința publică în prezența protopopului tractual, fiind de față tot poporul gr. cat., că ei nu sunt în stare a susține școlă din cauză că sunt sērăci, ci o dau statului de voie bună și decă nime din sinul credincioșilor n'au protestat, — ce mai e de făcut?

E drept, că ómenii au mai sērăcit față de trecut, dēr cu tōte acestea o comună cu 250 de familii, cum e și acēsta, e destul de dureros că nu pōte susține nici un învățator, pe când după numărul

copiilor de școală, nu unul, ci doi inv. ar fi obligată a susține.

Și acesta ar fi numai spre binele poporului, care având școală bună, s'ar mai ridica din starea prezentă, nu numai moralmente, ci și materialmente. Ce să faci însă ómenilor, decât cobeso a rău, creștând că va urma mai bine?

Bag' sémă, așa e firea omului, e născut și dat mai mult spre rău ca spre bine și pare că e făcătura, că deși nu mai avem și noi alte odóre decât școala și biserica, cari încă se clatină, cu voia le dăm pradă dușmanului, ca acestuia mai ușor să-i fie asaltul.

Étă déră că se adevărește și aici dîsa S-tei Script., „că vor fi cei de apoi dintăi și cei dintăi apoi“, căci deși Ungurii din această comună sunt în număr de tot neînsemnat, 30—40 familii, prin procederea necorectă și nesocotită a poporului nostru, au să ajungă fără multă stăruință a-și vedea visul cu ochii — prin înființarea școlii de stat, care așa se vede e dorită mai mult de ai noștri.

Ungurii încă au școlă confes., dér îngrijesc de ea, plătesc pe inv. regulat, dau pe băeți bine la școlă și nu batjocoresc pe ómenii din fruntea lor, cum fac ai noștri, cari cu regret trebuie se mărturisesc, cu toate acestea numai se batjocoresc în modul cel mai detestabil. Ei la toate se scuză cu aceea, că sunt sêraci și n'au de unde mai da, școlă voesc să o facă casă parohială, că n'au, ér la inv. care dór e numai un „dascál“, să-i dea calea pe vale.

„Fără popă nu putem fi, dér fără dascál da, că nu-i mai dăm sute și lui, ne face statul școlă și ne dă dascáli, de carí el se va îngriji“ — așa glăsuiesc.

Aș vrea să rămân profet mincinos, dér pe cum se vede, nu va mai trece așa mult și are să urmeze desastrul.

Din parte-mi sunt liniștit, că până în prezent n'am contribuit cu nimica la aceste acte nesocotite și că prin aceste șire ce vă rog a le publica în „Gazetă“ nr. de Duminecă, mi-am luat un greu ce mă apasă dureros pe suflet.

Toma Simu,
învățător.

Reuniunea

învățătorilor români uniți din Arhidieceasă.

XXVI.

De lângă Murș, Februarie 1905.

Comunicând consemnarea membrilor fondatori ai reuniunii, voiesc cu astă ocaziune să-mi dau părerea, cum-că prin ce modalități cuget eu să se pótă înmulți numărul acelora.

Mai cu succes pot conlucra în astă privință despărțemintele, căci fiind adunările lor ambulante, acele să perindéză în în fie-care semestru în comunele aparținătoare despărțemintelor.

După § 21 despărțemintele țin tot în o jumătate de an câte o adunare: locul și timpul se decide în adunarea premergătoare. Decă acum învățătorul din localitatea, unde se va ținé adunare, are scire despre asta cu un jumătate an înainte, atunci înainte de toate să se pună în înțelegere cu parochul local, ca director școlar, în conformitate cu acesta și cu alți fruntași din comună să constituie un comitet de primire al óspeților, adecă al protopopului, parochilor din comunele învecinate și a învățătorilor, cari în calitate de membrii ordinari sunt obligați a participa la adunările despărțemintelor.

Comitetul acesta local constituit pentru primirea óspeților, se va îngriji, ca toți proprietarii și fruntașii din localitate să fie invitați séu în persoană, séu în scris spre a participa la serviciul divin premergător adunării, la care învățătorii adunați din tot despărțemintul vor forma un cor bisericesc, cântând răspunșorile la liturghie melodios și precis, ér parochul va ținé o predică ocașională, invitând poporul la adunare. — Terminându-se serviciul divin, președintele despărțemintului se va îngriji, ca membrii să se adune în ordine împunătoare la locul adunării, unde, conform

programului statorit și comunicat atât cu membrii reuniunii, cât și cu óspeții, adunarea să decurgă cu serioșitate, desbateri calme și impunătoare, care vor avé efectul dorit, că toți óspeții se vor înscrie ca membrii, anume cei cu stare materială mai bună ca fundatori, parochul din localitate și cei veniți din afară ca ordinari, ér restul ca ajutători.

Bun efect va face în publicul adunat, când președintele despărțemintului va ceti numele tuturor membrilor onorari și fundatori ai reuniunii, amintindu-i cu cuvinte elogióse, ca pe binefăcătorii noștri.

În urmă președintele adunării va lucra în interesul cauzei, când se îngrijese, ca pe lângă organul nostru oficios din Blașiú, și alte reviste și jurnale de ale noastre să priméscă rapórté și corespondențe esacte despre decurgerea adunării, din care primind publicul cetitor scire despre activitatea priincioasă a învățătorilor, capătă impuls și îndemn, ca să sprijinéscă afacerile reuniunii. *Murșanul.*

Dare de sémă și mulțamită publică.

În urma apelului publicat în diare*) am fost însărcinat**) cu misiunea de a administra colectele ce se vor face pentru incendiații din comuna Cămpeni și a supraveghia ca paralele adunate să ajungă la destinațiunea lor.

Pentru incendiații din Cămpeni au contribuit:

Eminența Sa Inalt Preasfințitul domn arhiepiscop și metropolit Ioan Mețianu (Sibiu) 500 cor., »Doina« (Cămpeni) 500 cor., »Auraria« (Abrud) 400 cor., d-na Ana Filip (Abrud) 50 cor., d-niș Dr. Laurențiu Pop (Abrud) 100 cor., Ioan Simu (Abrud) 10 cor., Mihail Cirlea (Abrud) 70 cor., Mateiu Nicola (Abrud) 4 cor., Teofil Faur (Abrud) 50 cor., Petru Fizeșan (Abrud) 20 cor., Dr. Stefan C. Pop (Arad) 200 cor., Emanuil Ungurean (Timișoara) 40 cor., Văné Ferencz ing. (Deva) 10 cor., »Detunata« (Bucium) 200 cor., »Economul« (Clușiú) 100 cor., George Borzea (Vistea de jos) 10 c., Mihail Veliciu (Chisineu) 100 cor., Francisc Hosu Longin (Deva) 10 cor., »Racoțana« 50 cor., »Bocșana« (Bocșă-montană) 10 cor., Nicolae Garoiu (Zărnești) 50 cor., Sever de Barbu (Reghin) 20 cor., »Chiorana« (Șomcuta-mare) 25 cor., »Cassa de păstrare« (Sasca-montană) 10 cor., d-l Dr. Eusebiu R. Roșca (Sibiu) 20 cor., »Victoria« (Arad) 150 cor., d-l Iosif Șuluțiu (Sibiu) 200 cor., »Sălăgiana« (Jibou) 50 cor., »Speranța« (Borgo-Prund) 20 cor., d-niș Dionisiu Simon (Sângeorgiul de câmpie) 30 cor., Dr. Lazar Popoviciu (Viena) 30 cor., Aurel Poruțiu (Dezmir) 20 cor., Emil P. oruțiu 10 cor., Iuliu Poruțiu (Bistra) 10 c., »Fortuna« (Rodna) 10 cor., d-niș V. Țaran (Cavaran) 12 cor., George Feier (Boroș Ineu) 20 cor., Dr. Aurel Lazar (Oradea-mare) 10 cor., George Șuta (Borleșci) 5 cor., Iacob Peptea (Orșova) 5 cor., Ioan Bulbuc (Mintiu român) 10 cor., Pavel Rotariu (Timișoara) 42 cor., »Nera« (Bozoviciu) 20 cor., d-niș Dr. Iacob Maior (Lugoș) 120 cor., Iosif Pop (Sânpetru) 10 cor., »Brădetul« (Orlat) 50 cor., d-niș Ioan Barb (Zagrab) 10 cor., Ioan Cheseli Dragomir (Naprade) 6 cor., »Oraviciana« (Oravița) 20 cor., »Mielul« (Poiana) 40 cor., d-l Ioan I. Ciurcu (Brașov) 6 cor., d-nele Marta, Maria și Nicolae Neagu (Iernésig) 20 cor., d-l Dr. Isidor Pop (Lugoș) 10 cor., »Cordiana« (Fofeldea) 50 cor., d-l Stefan Stirbu (Isbruce) 3 cor., »Murșanul« (M.-Radna) 20 cor., Ilustritatea Sa d-l Alecsandru Mocsonyi 50 cor., d-niș Zaharie Bulbuc (Magura) 22 cor. 25 fil., Alecsandru V. Pop (Glod) 3 cor., »Dunăreana« (T. Cubin) 50 cor., d-l Dr. Vasile Pahone (Bistrița) 5 cor., »Hațegana« (Hațeg) 50 cor., »Aurora« (Năsăud) 50 cor., »Ardeleana« (Orăștie) 100 cor., »Parsimonia« (Bran) 25 cor., »Cassa de păstrare« (Seliște) 40 cor., »Reuniunea de împrumut și păstrare« (Ilva-mare) 20 cor., ér pentru bis. gr. cat. 27 cor., 80 fil., »Mercur« (Năsăud) 25 cor., d-niș Petru Lucața

*) A se vedé „Gazeta Transilvaniei“ n-rul 177 din 1904

**) Presenta dare de sémă o face d-l avocat Dr. Zosim Chirtop din Cămpeni. — Red.

și P. Muntean (Sibiu) 9 cor., D. Horváth Miklos (Turda) 100 cor., Dr. George Miclea (Alibunar) 4 cor. și »Hunedóra« (Deva) 50 cor. (Va urma.)

Literatură.

A apărut:

»La »Ierarhia Românilor din Ardeal și Ungaria«, de »Mai mulți ortodoxi«. Răspuns domnilor Dr. A. Bunea și N. Iorga! Retipărire din »Telegraful Român«. (Sibiu tiparul »Tipografiei archidieceșane«.)

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 29 Martie. Maj. Sa a primit ađi într'o audiență de o óră pe ministrul de finanțe Lukacs. După audiență Lukacs a conferit cu Szögyeny-Marich. Se susține tot mai mult svonul, că Szögyeny a propus Majestății Sale formarea unui cabinet din sinul coalițiunei.

Paris, 29 Martie. Corespondentul din Petersburg al diarului „New-York Herald“ (ediția purisiană) afirmă, că majoritatea membrilor consiliului miuisterial a luat poziție pentru pace. Despre această hotărîre a fost avisat și Țarul, care s'a infuriat și a interdiș miniștrilor săi de a face pași pentru pace. Încă în acea di consiliul miniștrilor a fost silit să-și schimbe hotărîrea. Țarul voescă cu ori-ce preț continuarea rășboiului.

Petersburg, 29 Martie. Mișcarea greviștilor a reinceput. În 16 fabrici muncitorii au părășit munca. Numărul greviștilor e de 60.000.

Pivnița.

Cum trebuie zidită o pivniță.

O pivniță bună contribuie în mod netăgăduit, ca vinul să fie bun: vinul se dezvoltă în pivniță.

Nu se pot da reguli generale pentru zidirea pivnițelor și acesta pentru motiivul, că diferite vinuri au nevoie de diferite pivniți. Pentru acesta e bine să consultăm în tot-déuna un bun și experimentat arhitect, să-i spunem pentru ce ne trebuie pivnița și să ne lăsăm în nădejdea lui.

Totuși se pot da unele reguli, ce pot fi observate în genere.

Cine vrea să aibă o pivniță bună, trebuie să îngrijască în primul rând, ca acesta să fie podită pe jos cu cărămiđi, pietri séu și mai bine să fie cimentată, pentru-ca ast-fel să fie mai uscată. Podéua să fie înclinată de la părăși spre mijloc, aci să fie o mică pantă până la o margine a pivniței, astfel ca să putem spála cu apă întréga podea și apoi să o lăsăm să se scurgă.

De asemeni putem, ca precauțiune, să facem o adéncitură, ca atunci când vreun butoiu se scurge, să adunăm vinul. Pivnița trebuie ținută tot-déuna foarte curată pe jos.

Ferestrele pivniței să fie îndepărtate una de alta de 5—6 metri și să fie închise cu geamuri alunecătoare.

Umezéla. — Pivnița nu trebuie să fie umedă, dér acesta nu însemnéază, că aerul să fie absolut uscat, căci în acest cas avem de constatat pierderi prin evaporatiunea vinului. Aerul fiind saturat de umiditate, să reducă la un minimum evaporarea vinurilor.

Aerul pivniței pótă fi prea uscat din două priciní: 1) séu fiind-că am zidit pivnița într'un loc prea din cale afară de uscat, 2) séu că e curent în pivniță și că în special în vreme de vară aerul cald ce pētrunde înlăuntru se încarcă repede de vapori de apă și ese apoi afară, pentru a lăsa să intre înlăuntru din nou aer curat; în améndoúe casurile observăm pierdere la vin.

În acest cas nu trebuie să pierdem vreme de a lua mészuri pentru-ca ventilația și regularea temperaturii să se facă cum trebuie, punénd la geamuri anumite aparate. Și aci pentru a proceda cum trebuie, e nevoie să consultăm din nou arhitectul.

Când e ger prea mare, séu căldură prea mare, vom ținé ferestrele închise.

Principalul lucru la o pivniță e, să păstrăm, pe cât posibil, o temperatură uniformă. Cea mai bună ocrotire pentru o pivniță e casa, ce se zidesce de-asupra.

În streinătate marii industriași de vinuri zidesc și pivnițe isolate. Dér în acest cas le acoper cu obiecte rele conducătoare de căldură: cenușe de lemn séu de carbuni de piatră și foi de viță de vie, e mai puțin recomandabil să întrebuițăm pae. Se recomandă și plantarea de arbori, cari să arunce umbră.

Pentru pivnițele isolate se fac ziduri duble.

Regularea temperaturii. — După cum am mai spus, regularea temperaturii e de mare însemnătate pentru o pivniță. De obicei într'o pivniță domnesce căldura mijlocie a locului unde e zidită. Rar trece adéncimea unei pivniți peste deuce metri, dér cu cât e mai adéncă, cu atât va fi vara mai răcoroasă. În țările nordice temperatura mijlocie a anului e atât de mică, încât fórté rar e nevoie ca să ne gândim la o răcorire a încăperilor pivniței.

În țările sudice, cum de pildă în Italia de sud, Sicilia, Grecia și așa mai departe, temperatura mijlocie a anului e atât de ridicată, încât pivnițele trebuie privite totdeuna ca prea căldurose.

Cu cât e mai adéncă o pivniță, cu atât e mai puțin simțitoare la schimbările de temperatură de la suprafață, dér ar trebui să săpăm o pivniță de 30 de metri adéncime, pentru-ca să o ferim de ori-ce înriurire a temperaturii de la suprafața pământului și să avem mereu aceeași căldură într'énsa.

Dér acest lucru n'ar fi recomandabil nici pentru prepararea vinurilor, cari au nevoie întru câteva de óre-cari oscilații de temperatură.

În țările sudice e bine ca pivnița să fie cât mai adéncă săpată. În țările mai nordice acesta nu e nevoie. (Putem privi ca bună o pivniță, a cărei temperatură osciléză în cursul anului între 10° C. (8° R.) și 15° C. (12° R.)

Pivnițe prea umede. — Într'o pivniță prea umedă creșce lesne mucigaiul.

Mucigaiul din pivniță pótă deveni fórté periculos vinului, căci acesta provócă multe boli neplăcute.

Într'o pivniță în care e mult mucigaiú, plutesc în afară de spori (semința) mucigaiului și fórté numeroși alți germeni, așa că pătrund în vin prin vrane, chiar când umplem butoiul, și-l expun la îmbolnăvire. („Sfatur“.)

Prospect

Cluj

pentru a III-a emisiune de acțiuni a institutului de credit și economii „Economul“, societate pe acții în Clușiú. Adunarea generală ordinară din 14 Martie a. c. a acționarilor „Economului“ ținénd cont de progresul îmbucurător al afacerilor institutului nostru și de datorințele acestuia față cu creditorii și în special față cu depozenții săi, — cu concludul nr. 5 a decis mărirea și întărirea baselor institutului în așa măsură, încât să-i fie date condițiunile naturale pentru-ca să pótă pe deplin coreșpunde scopului pentru care s'a înființat — prin urcarea capitalului social cu suma de 200.000 k. împărțită pe 2000 acțiuni à 100 k. Întru esecutarea acestui conclud direcțiunea deschide prin acesta subscrițiunea la a III-a emisiune de acțiuni a institutului „Economul“.

Adunarea generală a rezervat acțiunile acestei emisiuni în primul rând pentru acționarii de până acum ai institutului, cari vor avé dreptul de preferință de a subscrie cu prețul nominal de 100 cor. și 2 cor. taxă de subscriere atâtea acțiuni noué, câte acțiuni din emisiunile anterioré sunt scrise pe numele lor în cartea acționarilor*).

Anunțarea pentru subscriere au să o facă acționarii cel mult până la 1 Iunie n. a. c. pe lângă presentarea acțiunilor scrise pe numele lor.

Prețul acțiunilor se va răspunde în 5 rate semestrale, și anume: I. rată până la 1 Iulie 1905 cor. 20 plus cor. 2 taxă, II. rată până la 1 Ianuarie 1906 cor. 20, III. rată până la 1 Iulie 1906 cor. 20, IV. rată până la 1 Ianuarie 1907 cor. 20, V. rată până la 1 Iulie 1907 cor. 20. Se pot plăti însă și mai multe rate séu prețul întreg odată.

*) Abateri de la condițiunea, că acțiunile vechi să fie scrise pe proprietarul actual, se pot admite numai la eređii, cari vor dovedi că proprietarul vechiu a réposat, că ei sunt îndreptățiți la ereditare după réposatul, că s'au întreprins pași pentru pertractarea lăsăméntului, dér acesta nu s'a terminat încă. Însă și această excepție se va puté admite numai până la termenul fixat pentru însinuarea optării. Astfel de acțiuni se vor estrada îndreptățiților numai după predarea judecătorească a eredității.

Față cu acționarii, cari nu vor plăti ratele regulat, se va aplica § 11 din statute.**)

Acțiunile nouă se vor estrada cu datul de 1 Iulie 1907 sub numeri identici cu ale celor vechi + 2000 și vor participa la dividenda anului 1908. Pe anul 1905, 1906 și 1907 acționarii vor primi după sumele solvite 5% interese pe timpul de la sosirea banilor la casă până la finea anului respectiv.

Acțiunile din a III-a emisiune, cari până la 1 Iunie a. c. vor rămâne neoplate, se vor rezerva în primul rând pentru acționarii vechi, însă cu prețul de 150 corone.

Termenul și modalitățile subscrierii acestor acțiuni se vor publica la timpul său.

Din însărcinarea adunării generale a acționarilor, ținută în 14 Martie n. 1905: Clușii, 16 Martie 1905.

Direcțiunea „Economului”
instituit de credit și economii:

Artemiu Șarkadi, Dr. Elie Dăianu,
președinte. vice-președinte.
Dr. Amos Frâncu. Dr. Romulus Marcu.
Victor Ilyés.
Stefan Havasi. Iosif Onciu.
Basiliu Podobă,
dir. e. ec.

ECONOMIA.

Grădina de legumi.

(Câteva cunoștințe asupra culturii celor mai trebuincioase legume.)

Nu cred să existe cineva chiar între plugarii noștri de la sate, care să nu recunoască importanța cea mare a legumelor, ca factor însemnat în hrana de toate zilele.

Atât pe la orașe, cât și pe la sate, — der cu deosebire la poporul nostru de la sate, — legumele formază pe lângă materialul de nutriție ce ni-l procură animalele, principalul material de alimentație.

Pe lângă aceea, că legumele ne dau un nutreț plăcut și sănătos, cultivate în măsură mai mare, — cu deosebire pentru cei din apropierea orașelor, — formază și un bun izvor de câștig.

Spre ilustrarea acestei afirmări, n'am decât să aduc ca exemplu pe Bulgarii și Sârbii — răsunători prin toate părțile țerei noastre, — cari din grădinile lor de legume destul de estinse, bine întocmite cu aparate pentru udat și conduse bine, fac câștiguri foarte frumoase, ba și averi întregi.

Sunt sigur, că decât legumăritul ar fi un ram economic atât de nemulțămitor, cum mulți din plugarii noștri de la sate își închipue, acești oameni nu și-ar părăsi țera lor, alergând în mari depărtări pentru a-și agonisi în chipul acesta hrana de toate zilele.

Afară de aceștia, — cu deosebire pe la orașe — sunt grădinarii și zarzavagii, cari cultivă legume în paturi calde, producând în chipul acesta legume foarte de timpuriu primăvara și iarna, pe cari le vând la domni din oraș — doritori de verdețuri, — cu prețuri miraculoase.

Și numai din aceste exemple ne putem convinge în deajuns, că legumăritul este un ram economic rentabil și cât se poate de mulțămitor.

Der cu această ocaziune nu vreau să vorbesc de legumărit, ca despre un mijloc de câștig, ci numai întru cât el contribuie la providerea casei fie-cărei eco-

**): Pentru ratele de acțiuni, cari nu s'au răspuns la timpul său, se solvesc 8% interese de întârziere. Nesolvându-se vre-o rată din acțiunile la timpul său, direcțiunea provacă prin publicarea de 3 ori a numărului respectivei acțiuni în foile societății pentru răspunderea ratei restante și când nu se solvesc nici după 4 săptămâni dela ultima publicare prin jurnal, atunci posesorul acțiunii se provacă direct prin postă la solvire, care decât în 15 zile dela espedarea provocării n'ar urma, dreptul de acționar pentru acele acțiuni se dechiară pierdut și sumele deja solvite trec la fondul de rezervă al institutului.

nóme cu cele mai de lipsă legume pentru casa și masa sa și cari îi fac mai ieftină și mai gustosă pâinea de toate zilele.

Căci nu este mai dureros lucru, decât a vedea pe unele economie de ale noastre, — cu deosebire toamna, dând o grămadă de bani pe cephă, morcovii, pētrânjei și alte legume, ér la ea în grădină se rēșfață brusturii și mărăcinii.

Pe la sate, cu deosebire pe lângă casa fie-cărui plugar, se află câte un loc potrivit și pe care cu puțină osteneală și cheltuială îl poate preface în grădină de legume.

În această grădină, economă harnică și poate cultiva acele legume, de cari dă-nic are lipsă.

Având odată la îndemână terenul de lipsă pentru grădina, acela trebuie pregătit așa, ca legumele ce se vor cultiva în el, să rēșplătescă în deajuns munca pusă întru cultivarea lor.

În scopul acesta, decât pământul ar fi prea lutos, ducem câteva carē de năsip, séu decât ar fi prea nēsipos, câteva carē de lut, împrașciindu-l pe deasupra și care cu ocaziunea săpatului se mestecă destul de bine.

O grădină bună de legumi, pretinde și o gunoieră sdravănă, — la fie-care 8 stinjinii pătrați să se vină cam o majă de gunoi, — oăci numai în cazul acesta vom dobândi legume bune și frumoase într'un pământ slab și nefructifer; legumele vor fi pipernicite și nu prea acătăretea.

Gunoiera făcută în chipul acesta se va repeta tot în al treilea an, nu totă grădina de odată, ci împărțindu-o în 3 table în fie-care an vom gunoi o tablă. În tabla gunoieră prōspēt vom cultiva legumele, cari mai mult pretind gunoiul ca d. e. țelul, varza, carfiolul, ardeiul ș. a.

Calitatea și mărimea legumelor atērnă nu numai de la calitatea pământului, dér în mare parte de la lucrarea lui.

Spre scopul acesta, — după-ce am împărțit grădina în table și anume decât e mai mică în 3, ér decât e mai mare în 4 table, ér tablele le-am împărțit în straturi de câte 1 m., încă de toamna îi vom da o săpătură cât se poate de bună.

Lucrul acesta are să se facă în modul următor: pământul din rândul întâi de săpătură de spadă (casma) o aruncăm la marginea tablei, ér al doilea rând de săpătură îl întorcem pe loc. Din stratul al doilea, pământul din săpătura întâi o aruncăm în stratul prim și al doilea rând de săpătură o întorcem ér pe loc, și așa mai departe, din fie-care strat următor, pământul din săpătura primă îl aruncăm în stratul de mai înainte, ér cele din săpătura a doua îl întorcem pe loc și în stratul din urmă apoi aducem pământul aruncat din stratul întâi, la marginea tablei. Dacă pământul ar fi cam slab, între cele două rânduri de săpătură punem și câte un rând de gunoi.

După cum am amintit mai sus, lucrul acesta are să se întimple toamna și săpatul să se facă în bulgări cât se poate de mari, pentru-că prin golurile rămase mai ușor să străbată gerul, frăgeșind în modul acesta pământul bine.

Despre acest fel de săpătură apoi, cu drept cuvânt să se poată afirma, că plătesce cât o gunoieră bună.

Primăvara, apoi înainte de a-ne apuca de sămēnat, mai săpăm încă odată pământul, îl greblăm și mărunțim bine, împărțind fie-care tablă în straturi de câte 1 m. 20 cm.

După-ce în modul acesta am preparat și aranjat pământul menit pentru cultura legumelor, la timpul hotărât ne putem apuca de sămēnat.

Tot la locul acesta țin să amintesc, că decât în apropiere nu am avé apă de udat, trebuie să ne îngrijim și de o fântână căci o cultură rațională de legume fără apă necesară de udat, nici că se poată închipui.

Înainte de a trece la descrierea modului de cultivare a diferitelor legume, ored că nu va fi superflu a aminti că la lucrarea grădinei avem lipsă de următoarele unelte: spadă, (casma, hârleț) săpă, greblă de fier și de lemn, sfără de sădit,

lemn de sădit, și o cană de udat cu strecurătoare.

Să vedem acuma, cari sunt cele mai necesare legume la casa fie-cărui econom și în puține cuvinte, care este modul lor de cultivare.

(Va urma).

Folosul și dauna paserilor.

— Fine. —

Sturzul este o pasere cântăreță, care face să rēsune de glasul lui grădinile și pădurile noastre. El adună cu deosebire de pe sub mușchii din pădure tot felul de ouă, omide, păpuși și insecte, așa că se poată dice cu drept cuvânt despre el, că folosește economului îndoit: odată, că-i face muzică fără plată, a doua că-i curăță insectele și ouăle acestora. Sturzul încă se numără între paserile folosite plugăritului.

Pitulușul, după cum îl arată și numele, e o pasere foarte micuță, care trairai mult sare și se pitulă dinaintea omului, decât sbōră. El încă adună tot felul de păianjeni de prin garduri și alte locuri părăsite, apoi păpușile și insectele, pe cari le prinde prin săriturile lui. Pitulușul e numărat între paserile folosite.

Priveghitōrea (filomela) este regina paserilor cântărețe, care trăește mai cu semă prin păduri și prin pometurile mai mari. Ea se nutrește mai cu semă cu ouă (saci) de furnici și cu alte insecte. Priveghitōrea încă se numără între paserile folosite plugăritului.

Rēndunelele, cari trăește de mai multe specii, sunt cunoscute și economilor noștri, ca paserile cele mai nevinovate, cari nu fac nici o daună, ci cât e ziua de mare nu stau pe loc, ci chiar și prin plōie sbōră și prind muștele, cari molestază în decursul verii neîntrerupt pe omeni și animale. De aceea economii noștri mai pretutindenea le cruță și ocrotesc împrejurul casei lor, ér de cumva vēd vr'un copil, că se apropie de cuibul lor, îi strigă rēstit: „să nu umbli la cuibul rēndunelelor, că-ți sēcă mâna”. Rēndunelele se numără între paserile cele mai folosite omului.

Turturelele, cari trăește cu părechea ér decât le mōre acesta, nu se mai însoțesc cu alta, trăește mai cu semă pe marginea pădurilor și în apropierea acelor. Să nutresc cu sămēnte de grăunțe și buruieni; ținute în colivii încă se prăsesc foarte curind. Ele se numără între paserile folosite.

Prepelițele trăește mai cu semă prin holde și erburii, de unde adună grăunțele cădute din spice și erburii. Cu privire la modul de viețuire și nutriție, ele se asemănă foarte mult cu găinile noastre de casă, de ore-ce ca și acestea umblă mai mult pe pământ și se scaldă în țerină. Bărbătușul de prepeliță cântă tot „pitpalac”, ér femeiușca îi răspunde „va, va”.

Barzele iubesc mai cu semă fēnațele și bălțile, pe unde umblă ca și economul și de pe cari string tot felul de brōște, șopârle și șerpți veninoși, pe cari îi duc uneori în gușe și puilor de acasă. Dér s'a constatat, că ele mai adună și puii paserilor mai mici de prin cuiburi, prin ce devin încâtva și stricăcioase. Barzele se numără între paserile folosite plugăritului.

Noi am arătat aci numai câteva din cele 83 specii de paseri înșirate în cartea numită. Afară de acelea 83, într'un capitol deosebit se mai înșiră numele tuturor paserilor, cari se află în Ungaria și al căror număr se urcă la 334.

— După socotēla unui învățat frances, decât n'ar esista paseri pe

pământ, acesta după 9 ani ar rămâne sterp și pleșug, n'ar crește iarba, n'ar mai fi recoltă, nici în casul acesta, decât insectele și vermii s'ar stirpi cu venin pentru-că după 9 ani miliardele de insecte ar face cu neputință ori-ce vegetație pe pământ.

În Franța insectele, cari trăește fac o pagubă peste an de 600 milioane de franci, ér la noi paguba, de 200 milioane corone. Acestă pagubă după socotēla unui învățat de la noi tot la 10 ani s'ar înmulți, ba pe unele locuri s'ar chiar însuti, decât nu ar exista paserile.

Pentru ocrotirea paserilor careta numită mai comunică la urmă și circulara ministrului de agricultură dată sub numărul 24.655/VII, care cu provocare la articolul de lege XII din 1894 paragraf 57 și 58, arată în paragraf 1 paserile, cari trebuie cruțate, ér în paragraf 2 arată, că acela, care ar omori astfel de paseri, le-ar lua ouăle și puii, séu le-ar strica cuiburile, poată fi pedepsit cu o amendă de 100 cor.

Acēsta ar trebui să și-o însemneze bine și economii noștri, căci s'a întâmplat deja pe mai multe locuri, că unii au fost pedepsiți pentru nesocotirea legii pomenite.

Ioan Georgescu.

Obiceiuri la nuntă.

(In Rēșnov.)

În cele ce urmēză, voesc a descrie, după putință, diferitele obiceiuri ale poporului nostru din comuna Rēșnov comit. Brașov, la diferitele ocazii. Acestă o fac pentru a da ocaziune tuturor Românilor a se cunoște unii pe alții nu numai după vorbă, port, localitate etc., ci și după obiceiuri.

Și acestă o fac cu atât mai virtos acum, când luxul și sdrențele false au intrat în multe case de ale noastre și când obiceiurile vechi sunt desconsiderate, înlocuite cu altele străine, séu uitate cu totul. Și apoi se scie că o națiune numai până atunci e considerată ca atare, până ce cu sfintenie ține la limba, portul și obiceiurile străbune.

Void a intra în tema ce mi-am ales, țin de necesar a mai arăta cetitorilor unele date asupra comunei Rēșnov. Acestă comună este situată în partea S. O. a Transilvaniei în așa numitul „Șesul Bârsei”. Este o comună mixtă, compusă din locuitorii români și sași. Românii sunt vre-o 2353, Sași 1820.

Date despre formarea comunei nu am, atâta însă pot spune, că biserica română veche este zidită la an. 1384, după cum se vede însemnat pe un pārete din altar, ér șeola la 1838, până la acea dată ținându-se instrucțiunea în case private.

Voi începe cu obiceiul la

Nuntă (ospēt).

Un lucru trebuie să-l constat înainte, că puține sunt căsătoriile legate din dragoste, ci decât nu toate, apoi majoritatea sunt încheiate din interes și întimplător, de multe-ori fără a se cunoște bine unul cu altul. Îndată ce a venit un fecior de la miliție séu din România, séu îl sciu trecut de asentare, prin urmare liber de a-se pute însura, îi curg pețitorii din toate părțile. Căci la noi sunt puține, s'ar pute numera, casurile unde feciorul a pețit fata, ci ai fetei pețesc pe fecior. De regulă mijlocitorii căsătoriilor sunt femeile. O femeie, neam cu fata, bagă vorbă, cum se dice pe la noi, cătră o altă femeie neam cu feciorul, căreia îi spune ce zestre are fata și de se întimplă ca feciorului să nu-i placă fata, părinții lui trimit vorbă că nu-l însoră încă; de-i convine însă, întră în toc-melă, că numai cu atâta nu o ia, fără decât-i mai pune atâția bani, séu atâtea locuri, și în fine se face țergul. Dacă însă nu face lucrul în grabă și părinții altei fete de măritat, aușind că cutare cu căt

s'a îmbiat, fac ce fac și promit mai mult și tângul dinainte e stricat și se încheie acum altul. Tot obiceiul acesta însă e un adevărat tâng, și de multe ori are aparițiunea, că părinții feciorului nu-i caută acestuia soție, ci zestre, și numai spre a ajunge la zestre trebuie să ia fata. Acesta e și motivul că fôrte multe părechî, curenđ după nuntă se cêrtă și fug unul de la altul și mai ales bărbatul, pentru-că părinții fetei nu au de unde da cât au promis, ci au făcut-o acêsta ca să-și mărite fata, ér când e la adecă, nêcaz și nevoie, ér bărbatul tîner fuge la ai sêi, pentru-că la noi feciorii caută fete cu casă, cum s'ar dice, feciorul se mărită, ér nu se însoră. Așa-dêră casa se dă tot-dêuna unei fete și fôrte rar vre-unui fecior.

In fine după angajarea părechei și după-ce își scriu unul altuia pe nume avearea, se anunță la oficiul civil conform legii și se logodesc la preot și până se împlinească dîlele prescrișe se fac strigările (vestirile) la biserică, ér mirésa la joc își jôcă flôrea de mirésă.

Se apropie sêptemăna nuntii. Ai mirelui cumpără vita de nuntă, bou sêu vacă. Joia se taie. Din ea dă în banî miresei o spată.

Asemenea se dă și nunului un picior din'apoi, în casul când acesta voesce a pune masă Duminecă sêra.

La cãldare.

Este obiceiul a-se cumpăra pentru însurăței o cãldare nouă, mare de aramă, pentru trebuințele casei, în deosebi pentru rufe, care costă 32—40 cor. La acêsta încã contribuie cu toții anume ai mirelui $\frac{1}{2}$, ai miresei $\frac{1}{4}$ și nunul $\frac{1}{4}$ din preț. Acêsta se cumpără Vineri înainte de nuntă, ér mirele îi cumpără sôreii mică cisme de socră, decă ea pune la cãldare.

Sãmbătã sêra.

Pentru nuntă au lãutari (musicanți) separați și mirele și mirésa. Atât unii, cât și alții au chemători, cari sêra după însêrat plêcă prin sat cu plosca cu rachiu, împãrțiți în tôte părțile și intrând în fiecare casă unde au fost trimiși, invită pe ai casei la nuntă dând fie-cãruia sê bea din ploscă, de la cel mai mare pãnã la cel mai mic, dicend la eșire din casă că: „S'a rugat socrul mare (mic) sê poftiți și d-vós-trã“. Împlinindu-și misiunea se reîntorc la mire și mirésă și jôcă pãn' pe la 10 ore sêra. Tineretul (chemători și chematôre și alți feciorii și fete) mai bine și mai liberi își petrec la mirésă.

In ambe locurile la 10 ore sêra se pun mese și se pune pe masă ciorbă acră de mațe. După masă se continuă jocul pãn la dîuã. Ér pe la mieđu noptii toți feciorii și fetele se adunã în casa miresei spre a învêli bradul. Acesta este un brad verde de la 2—2 $\frac{1}{2}$ m. adus de chemători, se taie din el cãteva ramuri din partea de jos spre a puté fi apucat cu douë mãni, apoi restul se îmbracã cu o pãnzãturã (masă) albă curatã, care la împreunare se cõe de sus pãnã jos, rêmãnend numai crucea bradului liberã, la care ca buchet sê légã flori, ér iarna de regulã cãline, nisce bôbe roșii cu gust acru, ce cresc pe tufele cu aceeași numire prin pãdure.

In decursul învêlirii bradului, la care sunt prezenti feciorii și fetele, feciorii tîn ramurile bradului, ér o fată cõe pãnzãtura și fiind prezentă și mirésa, fetele se adunã în jurul ei, feciorii în jurul bradului și cãntã cu toții dimpreună cu lãutarii versuri, prin cari mirésa își ia rêmas bun de la părinți, frați și surori etc. Din multe versuri, însemnez pe acestea.

I.

Taci mirésă nu mai plãnge
Cã la socrã-ta te-om duce
Și țî-o da rachiu cu miere
Și cu gãrbaciul pe piele;
[of, of și ér of.

II.

De-ai cãlca din piétrã 'n piétrã
Pe streinul nu-l faci tatã.
De-ai cãlca din urmã'n urmã
Pe streinul nu-l faci mumã.

III.

Ia-ți mirésă dîua bunã
De la tatã, de la mumã,
De la frați de la surori
De la grãdina cu flori.

IV.

De la fir de tãmãitã
De la fete din uliță,
De la fir de busuic,
De la fetele din joc etc. etc.

In decursul cãrora mirésa plãnge, dêr mai cu durere plãnge când e mãritatã cu sîla.

Isprãvindu-se cu învêlirea bradului, se continuã jocul pãn' la dîuã.

Romul Cristolovean,

(Va urma) inv. dirig.

Mulțamitã publicã.

In numele Pãjiștenilor români ortodoxi, cari au ridicat în „Pajiște“ pentru înãlțarea sufletelor lor o „sfântã cruce“, exprimãm cea mai cãldurôsã mulțumire urmãtorilor donatori:

Cãte 10 cor.: Andrei Bantoiu, Elena Popovici, Mihail A. Popovici; N. N. 6 cor. Cãte 5 cor.: Costi Popovici, Petru Popovici, Vasile Muntean Duloicu. Dr. Vasile Saftu 4 cor. Cãte 3 cor.: Dumitru Roncea, Ioan Ardelean sen. Cãte 2 cor.: Ioan Prișcu diacon, Virgil Onițiu, George Dima, Ioan Pricu. Ioan C. Panțu prof., Ioan Murãroiu, Nicolae Dima, Anna Floria vèd., Ioan Mazãre, Vasile Ardelean, Nicolae Zavics, N. N. Ioan Muntean. Cãte 1 cor.: Dumitru Lupan, Simion Teodor, Andrei Lupan sen., Teodor T. Christian. Florea Pernea, Dumitru Marcea jun., Sofron Roșca, Iosif Moldovan, Valeriu Úveges, N. G. Furnicã, N. N., I. A. Lupan, Vasile Grãdinar, George Furnicã, Ioan Neagoie. Ioan Stinghe, Nagy Isván, Constantin Ploscã, Ioan Popescu, Nicolae Bãrsan, Dr. Constantin Lacea, Ioan Bãdițoiu, Neculae Neguș, Stefan Gãetan, Vasile Oitean, Maria V. Chiroiu. Maria Gãmulea vèd. Iosif Notariu, Maria I. Muntean, Vasile Furnicã, George Birt sen., Ioan Chiroiu, Paraschiva Lupșan, Nicolae Ardelean, Marin Chiroiu, Vasile Cristolovean, Ioan Pulpaș, Iosif Ținț, N. Fulga, Dumitru Cãpăținã, Nedelcu Hãrbea, Ecaterina I. Chiroiu, George Birt sen., Ioan Bãrbier. Cãte 80 bani: George Zavici, N. N. Bonifatie Scurtu, I. G. Eremie. Cãte 60 bani: Vasile Haler, Stefan Median, George Frigãtor, Tincã Gușiu, D. Bobiț, Vas. Pricu 50 bani. Cãte 40 bani: Nic. Loga, Nec. Bobancu, Vasile Constantin, Paraschiva Pulpaș, Aurel Lupșan, Maria Bungeț vèd. Maria Fulga, G. Popa Petrescu, Nicolae Peligrad, Dumitru Popp, Bodea George, Nicolae Stinghe Oie, Dumitru Purcãrea. Cãte 30 bani: Fritz Prediger pielar, Marina I. Ținț, Dumitru Cãcitu, Paraschiva Cãcitu, Ioan Scurtu. Cãte 20 bani: Ioan Bãdițoiu, George Frigãtor, Dumitru Chiroiu, Elena Mitoe, Maria Crețoiu, Radu Crețoiu, George V. Brãnzã, Constantin N. Barbu, George Crãciun, Vasile Gãitãnsr, Dumitru Toma, Marina Toma, George Curcã, Ioan Rusu, Marina Neguș, vèd. Carl Uhr pielar, Arthur Honigberger pielar, George Moldovan. Cãte 10 b.: Radu Cãpăținã, Neculae Plencî, Maria Bazaria. La olaltã 148 cor. 30 bani. Iosif Ținț a dãruit material de lemn, în valôre de 10 cor. Neculae Neguș a dãruit o cruciuliță în valôre de 3 cor. Florea Maelat a dãruit tinichea pentru coperiș în valôre de 3 cor.

Bunul Dumneđu se-i încarce cu bogatele sale daruri.

Brașov, 14 Martie 1905.

Dr. V. Saftu, Ioan Prișcu.
președinte, secretar.

Nicolae Vușmuc,
cassier.

Anunțuri de cãsatorie.

10 — 23 Martie.

1. Constantin Navrea gr. or. mãcelar Brașov cu Maria Oncioiu Turcheș. 2. Vasile Ursou gr. or. culegãtor-tipograf cu Ecaterina Goia Brașov. 3. George Mogoș gr. or. mãcelar cu Paraschiva Puiu gr. or. Brașov.

Apropiindu-se timpul de zidirî și adaptãri imi i-au voe a mē recomanda On. public și On. oficii parochiale, eforii școlare, ca la cas de zidire sêu adaptare la case, școli și altele, sê binevoiascã a mē însărcina cu executarea lucrãrilor, care le voiți face cu prețuri de tot convenabile și la termenul fixat. Cu tótã stima Ioan Voicu mãestru zidar diplomat în Brașovul-vechiu.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Felhivás árlejtésre!

Belügyminiszter Ur ó Nagyméltóság, a Brassóban állomásozó m. kir. csendőrség elszállásolására szolgáló kincstári laktanyának még a folyó évben való felépítését határozván el, felhivatnak az érdeklődők és az erre vállalkozók, hogy az építkezési munkálatokat magában foglaló árlejtési hirdetményt, mely a brassói iparkamaránál, megye házánál, rendőrkapitányi hivatalnál, az állami és városi építészeti hivatalnál, csendőr laktanyánál és egyéb nyilvános helyeken közszemlére kitétetett, olvassák el és esetleges ajánlataikat a hirdetményben körülírt feltételek mellett ezen parancsnoksághoz 1905. évi április hó 19-n délelőtt 10 óráig nyujtsák be.

Építkezési költség 285312 koronával van előirányozva.

Építkezési terv, költségvetési előirányzat, vállalati feltételek és egyéb felvilágosítások az alólírott parancsnokság számvivő-égénél Gácsmajor-utca 12—14. szám alatt minden nap délelőtt 8 óráig délután 2 óráig kapható illetőleg nyerhetők.

Brassó, 1905. évi márczius hó 25 én.

A m. kir. VII. számú csendőrkörületi parancsnokság:

2—3.1697. Petráš Kammerer őrnagy.

ANUNȚ.

Doi Tauri de rassã (Panzgau),

de cãte de 2 anî, cari posed certificate din partea comisiunei vizitãtore viterinarã a orașului Brașov, ținutã la 15(28) Martie 1905, sub Nrii 1 și 14—1905, în sensul §-lui 1 din statutul municipal pentru prãsila de vite.

Se afã de vëndare la d-l Ioan Bãrsan, cãntãreț Brașovul-vechiu, Strada Bisericei romãne nr. 15/a. 1—3.1700.

AVIS!

Subscrișul are onôrea a aduce la cunoșcința On. public. cã cu dîua de 3 Maiu st. n. voiú deschide o Lãptãrie cu lapte de Caprã

în Casa de Tir (Schützenhaus),

unde se pôte lua lapte în fie-care di diminêta și sêra.

Se pôte abona și lunar, pentru dus a casã cu capra.

Prețul este 6 cor.,

de persoanã lunar, pentru dus capra de 2-ori pe di, diminêta și sêra.

Rog ca doritorii de a se abona sê mē însciințeze cu o carte postalã, ca se sciu numele și locuința.

Cu tótã stima

DUMITRU CRISTOLOVEAN

2—4.1694. în Casa de Tir (Schützenhaus).

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Unde se mănãncã bine și se bêu VINURÎ curate de Mediaș BERE de Pilsen

„Urquell“ prospêtã dela cep în fie-care di? ? La

Restaurantul Schwarzburg în Brașov, Str. Spitalului nr. 20.

Listã de bucate romãnescã. De o cercetare numerosã se rógã

C. R. GLIGORE CRISTEA,

49—50 conducãtorul restaurantului.

AVIS!

La

Croitoria G. BUCĂ

Strada Orfanilor nr. 7,
au sosit

acum un sortiment de Stofe de Primãvarã și Varã

dintre cele mai fine și moderne țãsãturã nouã, lucru solid și punctual, mare alegere în stofe prețuri moderate.

4—8

Contra tusei, regușeli și catarului are efect mai bun

Bombone Pemete

ale lui RETHY,

se observã cã la cumpãrare sê se cêrã espres Bombone Rethy, de ore-ce sunt multe imitații rele.

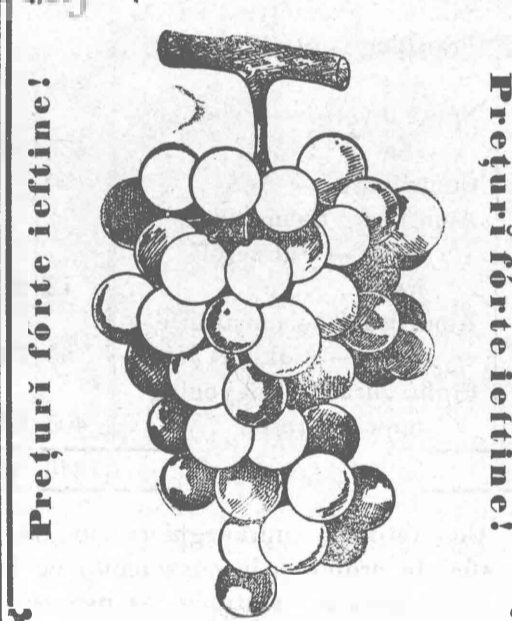
Un carton 60 bani.

Se cumpãram numai

RETHY Pemete Bombone.

20—0.1517.

„Plantatie de Millenium“ Nagyos

Struguri frumoși, durabili

numai acela pôte cultiva, care va cere gratis Catalogul cu prețurile acelei mai mari pepinierî de vițe, care s'au fondat cu ajutorul și controla Statului.

16—20, (1540).

500 fl. plãtesc celui ce va durere de dinți, ori îi va mirosi gura, după ce va folosi

apa de dinți

a lui Bartilla, o sticlã 70 bani. (Pentru pa hetare și expe. franco 96 fl.)

Eduard Bartilla-Winkler

VIENA, 19/1., Sommergasse 1.

Sê se cêrã în ret-tindenea apriat apa de dinți a lui Bartilla. Denunțãri de falsificare vor fi bine plãtite. La locurile, unde nu se pôte cãpêta, trimt 7 sticle cu 5 cor. 20 fl. franco

Se cãpêta în BRAȘOV la farmaciile:

V. Roth strada Orfanilor nr. 1, Neustãdter piața Franc. Iosif. Jekelius, Stenner Str. Porți 21. Obert Blumena la Victor Klein farm. Corôna. Eduard Kugler Brașovul vechiu.

Societate creștină de Consum și Valorare
Asuagiul de jos.

Keresztény fogyasztási és értékesítő
szövetkezet Alsó-Szivágy.

Convocare.

Domniile acționari ai „Societății creștine de consum” sunt invitați prin acesta la

I. adunare generală,

care se va ține în Asuagiul de jos la 16 Aprilie st. n. (Duminecă), în localul societății cu următoarea

Ordine de zi:

- 1) Deschiderea adunării.
- 2) Raportul direcțiunii, comitetului de supraveghiere și aprobarea bilanțului.
- 3) Eventuale propuneri.
- 4) Alegerea comitetului de supraveghiere pe a. c.

Direcțiunea.

Contul Bilanțului. — Mérleg-számla.

ACTIV. — VAGYON.	Cor.	fil.	PASSIV — TEHER.	Cor.	fil.		
Cassa — Készpénzkészlet	144	56	147	Acții — Üzletrész 20 cor.	2940	—	
Marfa în număr — Áru-készlet	2777	38		Creditori — Áruhitelezők	4452	67	
Debitori — Adósok	4418	94		Imprumuturi — Kölcsön-számla	560	—	
Mobilare — Felszerelési költség	364	57		Restanța de contribuție — Adóhátralék	100	—	
Amortisare — 20% levonás	72	91	291	66	Salare — Üzletvezető fizetése	130	—
Constituire — Alakulási költség	226	20		Profit curat — Egyenleg mint nyereség	405	83	
Amortisare — 20% levonás	45	24	180	96			
Părți restante din acțiuni — Hátralékos üzletrészek	775	—					
	8588	50			8588	50	

Asuagiul de jos — Alsó Szivány, Februar 27, anul 1905 év.

Andrei Centea m. p.,
președinte — elnök.

Ioan Butta m. p.,
comptabil

Direcțiunea: — Igazgatóság:

Ioan Moga m. p. Ioan Soponariu m. p. Mihaiu Bob m. p. Mihaiu Horotan m. p.

Contul Profit și Perdere — Nyereség és Veszteség számla.

ESÍTE. — KIADÁS.	Cor.	fil.	VENITE. — BEVÉTEL.	Cor.	fil.
Chirie — Házbér	40	—	La marfe venit brută după C. 10.308 f. 96.		
Salare — Személyzet fizetés	330	—	— Áruknál nyers bevétel 10.308.96 után	1843	93
Transport — Szállítási költség	485	71			
Spese diverse — Üzleti költség	454	24			
Contribuție — Adó	10	—			
Amortisare de mobiliare — 20% — Felszerelés leírás	72	91			
Amortisare de constituire — 20% — Alakulás leírás	45	24			
Profit curat — Egyenleg mint nyereség	405	83			
	1843	93		1843	93

Comitetul de supraveghiere subscris esaminduând bilanțul, contul perdere și profit le-a aflat în ordine și în consonanță cu legile comerciale.

Ezen mérleg, veszteség- és nyereség számla, a felügyelő bizottság által megvizsgáltván, rendben és a kereskedelmi törvényekkel megegyezőknek találtatott.

Alecsiu Varna m. p.,
preș. comit. de supraveghiere.
felügy. biz. elnök.
Ioan Tătăran m. p.
Mitra Bancos St. m. p.

Mitru Horotan m. p.
Ioan Moga S. m. p.
Stefan Șandor m. p.
Onuțiu Moga m. p.

Samson Pop m. p.
Vasilu Bob m. p.
Ioan Nemeș m. p.

IPSEN ALFRED

Magazin de încălțăminte,
BRAȘOV, Strada Vămii Nr. 36.

Mare deposit de ghete de voiaj, sport și lux,
pentru dame, bărbați și copii.

Se execută după măsura specialistă și orthopad.

Garantes pentru potrivirea escelentă.
Cisme fine pentru militari după măsură, se execută
fôrte bine.

La comanda din provincie, pentru măsură ajunge trimiterea
unei ghete. 7—10

Prețurile cele mai ieftine.

Serviciu solid și prompt.

Serviciu solid și prompt.

ALTOI.

La D-1 Ioan Russu în Vidrasău
postă și gara ultimă Nyárádtó,
se află de vânzare altoi de meri
batuli dela 3—5 ani, soiul fôrte fin,
cu prețul de 40 cr. și pruni de
Bistrița naturali, ne altoiți, soiul fôrte
bun, cu 10 cr. bucata. 3—3.1695.

Nr. 25—1905.

Publicare de licitațiune.

Eforia școlilor centrale române
gr. or. din Brașov dă în arêncă gră-

dnile rămase după fericitul binefă-
cător al școlilor Andrei Buntoiu
și adevă: grădina de pe Podu lui
Grid și grădina de lângă casa din
Strada Prundului nr. 39 și spre acest
scop publică licitațiune verba-
lă pe ziua de Duminecă 3(16) Aprilie
a. c. la 11 ore a. m. în cancelaria
Eforiei școlare.

Condițiunile de licitare se pot
vede și până atunci în cancelaria
Eforiei în fie-care zi dela 3—4 o. pm.
Brașov, în 16 Martie v. 1905.

Eforia școlilor centr. rom. ort. rês. Brașov.
Dr. V. Saftu. Ioan Pricu,
președinte. secretar.

ANUNȚ.

In prăvălia mea de croitorie bărbătească, civilă și
militară a sosit un asortiment de

Ștofă engleză de primăvară

de calitățile cele mai fine și moderne,
lucru durabil, și cu prețurile cele mai moderate după
cum urmază:

- Un costum de haine redingot căptușit cu mătase dela 80—110 cor.
- " " " " Jachet " " " " 80—100 "
- " " " " Sacco " " " " 80—90 "
- " " " " Sacco " " Șerși " 56—70 "
- " " " " Sacco pentru studenți " 44—50 "
- Pantaloni fini, eleganți, din stofă engleză " 14—28 "
- Pardesiu elegant, stofă engleză căptușit cu mătase 80—90 "
- " " " " Șerși 56—64 "
- " " " " duplă . . . dela 50—70 "
- " " " " " pentru preții, negru din stofă fină . " 60—90 "

Cămăși albe și colorate fôrte durabile dela 2-60—5 cor. bucata.
Gulere albe moderne 36 banî bucata. — Manjete albe și colorate
fine dela 50 banî în sus. — Cravate moderne dela 50 banî în sus.
Batiste albe și colorate din pânză fină, duzina dela 3-60—8 cor.

Mai departe Costum militar din stofă fină, frumos lu-
crat și cu prețul cel mai moderat, precum și alte obiecte mi-
litare fine și cu prețuri scădute.

Sunt la dispoziția On. clienți și voiți satisface fie-cărui după plă-
cere și cu cea mai mare punctualitate, deci mă rog de o cercetare nu-
mărosă.

Cu distinsă stimă

(1-2) PETRU PAVEL, croitor.

SVORUL de APĂ AMARĂ
FRANCISC IOSIF
se distinge

după declarațiunile autorităților medicale:

- „Resultat în tota'auna sigur și mulțumitor“.
- Prof. Dr. Erhardt, Berli director al cliniceii medic.
- „Chiar și în cantități mici are efect și nu este desagreabilă la
beut“.
- Prof. Dr. Kussmaul, Heidelberg, director al cliniceii medic.
- „În cantitate mică, abia 150 gr. are efect sigur“.
- Prof. Dr. de Korányi, Budapesta, director al cliniceii medicale.
- „În general lăudată ca având gust bun“.
- Prof. Dr. de Buhl, München, director al inst. patologic.
- „Un gust mult mai bun, decât la alte ape“.
- Dr. Hofmeyer, Berlin, medic dirigent al spitalului Elisabet.
- „Produce efect chiar și în cazul, când intestinul este iritabil,
fără dureri și fără greutate“.
- Prof. Dr. de Leube, Würzburg, director al cliniceii medicale.
- „Întrebuințarea este liberă de ori-ce consecințe desagreabile“.
- Prof. Dr. Baccelli, Roma, directorul cliniceii medic.
- „Supără acțiunea stomacului, mai puțin decât alte ape mi-
nerale“.
- Prof. Dr. Theodori, Bucuresci, medicul regal.
- „Chiar la întrebunțare mai îndelungată nu provocă indispoziții“.
- Prof. Dr. de Bamberger, Viena, director al cliniceii medic.
- „Efect unitar, fôrte bun, chiar și la întrebunțare mai îndelungată“.
- Prof. Dr. Drasche, dirigintele sect. V., a spitalului general.
- „Se întrebunțază cu folos până în ultimul timp“.
- Prof. Dr. Schauta, Viena, director al cliniceii I., pentru bôle de femei.

Certificatul ministrului de rêsboi c. și r. (secțiia sanitară) în Viena.

„Apa amară Francisc Iosif are aprôpe fără excepție efect sigur și
repede, necausând nici chiar la întrebunțare mai îndelungată indispoziții
secundare. Bolnavii o beau bucuros din cauza gustului plăcut.“

APA MINERALĂ „FRANCISC IOSIF“
se pôte căpăta în toate depozitele cunoscute de ape minerale.

DIRECȚIUNEA în BUDAPESTA.

Spre a-se asigura contra amăgirilor, consumul se cêră expres

„Apa amară „FRANCISC IOSIF““.

44—0.1301.